

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Kulturskolelevers musikaktiviteter i skola, hem och fritid

Joacim Wiklund och Lina Molander

LAU370

Handledare: Ragnild Sandström

Examinator: Stig-Magnus Thorsén

Rapportnummer: HT07-6110-09

ABSTRACT

Examensarbete inom lärarutbildningen

Titel: Kulturskolelevers musikaktiviteter i skola, hem och fritid.

Författare: Joacim Wiklund och Lina Molander

Termin och år: HT 2007

Kursansvarig institution: Sociologiska institutionen

Handledare: Ragnhild Sandberg

Examinator: Stig-Magnus Thorsén

Rapportnummer: HT2007

Nyckelord: Kulturskola, kulturskolelever, kvalitativa halvstrukturerade intervjuer, hermeneutik, den ekologiska miljömodellen, sociokulturellt perspektiv, Kvale, Trost.

Sammanfattning

I denna uppsats behandlas kulturskolelevers sociala liv och deras uppfattningar om att vara elev på en kulturskola. Vårt syfte är att studera hur kulturskolelever talar om musikundervisningen på kulturskolan och om det kan synliggöras huruvida deras sociala livsmönster samt deras aktiviteter i kulturskolan har effekter på deras verksamhet i den vanliga skolan. Vi studerar även elevernas sociala liv och mönster och ser om det finns några likheter eller skillnader mellan elevernas sociala liv. Datainsamlingen utgörs av kvalitativa halvstrukturerade intervjuer där eleverna svarar på 25 frågor (se bilaga 1) om hur de uppfattade sin undervisning på kulturskolan, den vanliga skolan, hur de hade det på sin fritid och hur deras hemsituation såg ut. Vi gör en kvalitativ analys med inslag av kvantitativa sammanställningar. Vi använder oss utav ett sociokulturellt perspektiv, den ekologiska miljömodellen och Bourdieus kultur- och utbildningssociologi som teoretiska utgångspunkter i vår studie. Eftersom att undersökningsmaterialet är litet kan vi inte dra några generella slutsatser eller se något mönster som skulle gälla på andra kulturskolor. De intervjuade är mellan 13-20 år gamla och har spelat i kulturskolan i flera år. Den studerade kulturskolan ligger i en rik kommun där de flesta familjer bor i villa vilket påverkar resultatet och gör att det inte finns någon mångfald i den sociala bakgrunden och nuvarande situationen för eleverna. Resultatet visar ändå en del intressanta åsikter och tankar från de studerade ungdomarna som kan vara bra för musklärare och instrumentalpedagoger att veta. Många framhävde vikten av att få spela tillsammans med andra och hur viktigt det var att ha kompisar att spela med. Studien har ökat vår förståelse för hur just dessa elever tänker och känner.

FÖRORD

Vi har gjort denna c-uppsats på 15 poäng vid sociologiska intuitionen i Göteborgs Universitet.

Eftersom att vi bor ihop så har vi kunnat skriva och jobba med uppsatsen när det har passat oss. Ibland har vi skrivit tillsammans och vissa stycken har vi skrivit var och en för sig. När vi gjorde intervjuerna åkte vi tillsammans till kulturskolan och när alla elever var samlade till orkesterrepetitionerna presenterade vi oss och informerade om intervjuerna. Vi delade sedan på oss och gjorde intervjuerna var för sig. Sedan sammanställde vi resultatet och gjorde analysen tillsammans.

Vi vill tacka kulturskolan som vi besökte och dess elever som ställt upp på intervjuerna och gett oss en fin inblick i deras värld och deras tankar. Utan deras medverkan hade vår uppsats inte kunnat genomföras.

Tack också till vår handledare som gett oss goda råd och svar på våra frågor.

Göteborg den 6 februari 2008

Lina Molander och Joacim Wiklund

Innehållsförteckning

Abstract	1
Förord	2
1. Inledning	5
1.1 BAKGRUND	5
1.2 PROBLEMFÖRMULERING	6
1.3 Syfte	6
2. Tidigare forskning	7
2.1 UNGDOMARS LIV OCH FRITID	7
2.2 KULTURSKOLAN	8
2.3 VARFÖR BÖRJAR OCH SLUTAR ELEVER PÅ KULTURSKOLAN?	8
2.4 LÄRAREN OCH ELEVEN	9
3. Teoretiska utgångspunkter	10
3. Teoretiska utgångspunkter	10
3.1 ATT FORSKA OM UNGDOMAR	10
3.2 DEN EKOLOGISKA MILJÖMODELLEN	10
3.3 BOURDIEU	11
3.4 SOCIOKULTURELLT PERSPEKTIV	12
3.5 SUMMERING	14
4. Design, metoder och tillvägagångssätt	15
4.1 METODOLOGISKA UTGÅNGSPUNKTER	15
4.1.1 KVALITATIV OCH KVANTITATIV FORSKNING	15
4.1.2 HALVSTRUKTURERAD INTERVJU	15
4.1.3 KVALES SJU INTERVJUSTADIER	15
4.1.4 ETIK	16
4.1.5 BANDINSPELNING	16
4.1.6 HERMENEUTIK	17
4.2 METOD	18
4.2.1 URVAL	18
4.2.1.1 ELEVERNA	18
4.2.1.2 KOMMUNEN	19
4.2.1.3 KULTURSKOLAN	19
4.2.2 VAL AV INTERVJUPLATS OCH TILLVÄGAGÅNGSSÄTT	20
4.2.3 BEARBETNING OCH ANALYS	20
4.2.4 RELIABILITET OCH VALIDITET	22
5. Resultatredovisning	23
5.1 KULTURSKOLAN	23
5.1.1 BRA LÄRARE	23
5.1.2 KRITIK MOT KULTURSKOLAN	24
5.1.3 VARFÖR FORTSÄTTER ELEVER ATT SPELA PÅ KULTURSKOLAN?	24
5.1.4 ORKESTRARNA	25
5.1.5 DRÖMMAR OCH MÅL	26
5.2 HEMMET OCH FRITIDEN	27
5.2.1 HEMMILJÖN	27
5.2.2 MUSIKEN I FAMILJEN	27
5.2.3 MUSIKSMAK	28
5.2.4 ANDRA FRITIDSAKTIVITETER	28
5.2.5 VÄNNER	29
5.3 SKOLAN	29
5.4 HUR SAMVERKAR ELEVERNAS OLIKA SOCIALA MILJÖER?	30

6. Slutdiskussion	32
6.1 INLEDNING	32
6.2 VAD TYCKER UNGDOMARNA OM ATT VARA ELEV I KULTURSKOLAN?	32
6.3 UPPLIVER UNGDOMARNA ATT DERAS MEDVERKAN I KULTURSKOLAN GER NÅGON EFFEKT PÅ DERAS MEDVERKAN I DEN VANLIGA SKOLUNDERVISNINGEN ELLER I ANDRA SAMMANHANG?	33
6.4 HUR SER KULTURSKOLELEVERS SOCIALA LIV UT?	33
6.4.1 HEMMET	33
6.4.2 VÄNNER	34
6.4.3 SKOLAN	35
6.4.4 FINNS DET NÅGOT SAMBAND ELLER LIKHET MELLAN DE STUDERADE ELEVERNAS SOCIALA LIV?	35
6.4.5 MÅNGFALD	36
6.6 SLUTORD	36
6.7 VIDARE FORSKNING	37
7. Referenser	38
Bilaga 1	40

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Vi är snart färdiga instrumentalpedagoger. Jocce spelar trombon och Lina spelar fiol och viola. Utöver skolan är vi aktiva musiker och vi jobbar redan nu en del med undervisning på kulturskolor.

Att vara intresserad och insatt i hur eleverna på kulturskolan mår tycker vi är en viktig del i att vara lärare. Om man vet vad eleverna har för förutsättningar i sina hem och i sin närmiljö tror vi att det är lättare att förstå elevens situation. Därmed tror vi att man får bättre kontakt med eleven och man blir en bättre lärare. Vi ville studera och skriva om kulturskolelever därför att det är dessa ungdomar som vi kommer att jobba med efter vår utbildning. Vi tycker det är viktigt att ta sig tid och fråga hur ungdomarna upplever sin omvärld, att höra vad de tycker och se hur deras hemförhållanden ser ut. Om eleven har ett stökigt hem kan det vara bra för läraren att veta om det så att läraren kan vara beredd på att fånga upp eleven om denne skulle behöva extra stöd eller förståelse. Att stå handfallen när en elev kommer till lektionen och är ledsen och deprimerad är något som vi tror att de flesta helst vill undvika. Det kan vara viktigt att ha kunskap om elevers hemförhållanden när man skall undervisa dem för att bättre förstå deras verklighet. Man ska såklart inte snoka och vara påflugan men att ha ett hum om hur det står till kan ändå vara en fördel anser vi. Gunn Imsen (1992) skriver att det är viktigt att se världen från elevens perspektiv. Hon tycker inte att det räcker med att vi sänker oss till barnen nivå. Det skulle kunna vara ett första steg men hon menar att vägen är mycket längre än så.

Man måste tränga in i en urskog av sociala regler och socialt samspel. Man måste se eleven i ett större sammanhang, som en människa med förväntningar, glädjeämnen och besvikelser, som en människa med förankring i ett hem och i en miljö utanför skolan. (Imsen 1992:15)

Även om det inte var så länge sedan vi själva gick på kulturskolan så misstänkte vi att det ändå kan ha hänt en del. Vi ville skaffa oss djupare förståelse för hur dagens ungdomar upplever sin utbildning på kulturskolan, vad ungdomarna har för hemförhållanden, var de bor och om det finns något samband mellan detta. Vi tror att det är viktigt att som instrumentallärare vara uppdaterad om hur kulturskolelever har det i sitt liv och vad det är för typ av människor som söker sig till musikutbildningen på kulturskolan. Ungdomars liv och förutsättningar förändras i ett högt tempo och det är så lätt att bara köra på som lärare utan att riktigt vara medveten om vad eleverna tänker, tycker och mår. Så vi ville sätta oss in i kulturskolelevernas tankar, funderingar och studera deras sociala liv för att få en djupare förståelse för dagens kulturskolelever.

Det kan vara viktigt att få reda på hur mycket man kan kräva utav eleverna när det gäller läxor. Om de är mycket stressade kan det vara bra att vara medveten om det. När man jobbar som kulturskollärare har man ofta väldigt korta lektioner med eleverna och har då kanske inte riktigt tid att prata om hur de har det för övrigt i sina liv.

Vi ville ställa frågor till de äldre eleverna som oftast har fått undervisning i kulturskolan under flera år och kanske har fått en klar bild av vad de tycker om kulturskolan. Vi ville att så många olika instrument som möjligt skulle vara representerade i vår undersökning. Vi ville

fråga eleverna om de har upplevt att deras medverkan i kulturskolan har påverkat dem i skolan eller andra sammanhang. Vi ville också ta reda på om de har några andra fritidsintressen och hur de prioriterar dessa. Hur mycket tid lägger de ner på sitt instrument? Detta är några av frågorna vi ville ställa. Vi känner att det kan vara en bra kunskap att ha med sig när man börjar jobba på en kulturskola.

1.2 Problemformulering

Vi ville sätta oss in i hur ungdomar på kulturskola har det. Hur tänker de, vad tycker de, hur mår de, hur ser deras hemförhållanden ut? Hur har de det i skolan? Känner de att deras medverkan i kulturskolan har gett någon effekt i deras medverkan i den vanliga skolundervisningen eller i andra sammanhang? Vilken sorts människor kommer till kulturskolan? Är det ungdomar med olika bakgrund eller har alla det likadant? Varför vill eleverna fortsätta spela på kulturskolan?

1.3 SYFTE

Syftet med vårt arbete är att studera hur kulturskolelever talar om musikundervisningen på kulturskolan och om det kan synliggöras huruvida deras sociala livsmönster samt deras aktiviteter i kulturskolan har effekter på deras verksamhet i den vanliga skolan. Vi vill även studera elevernas sociala liv och mönster och se ifall det finns några likheter eller skillnader mellan elevernas sociala liv.

Forskningsfrågorna blir då följande:

- Vad tycker ungdomarna om att vara elev i kulturskolan?
- Upplever ungdomarna att deras medverkan i kulturskolan ger någon effekt på deras arbete i den vanliga skolundervisningen eller i andra sammanhang?
- Hur ser kulturskolelevers sociala liv ut?

2. Tidigare forskning

2.1 Ungdomars liv och fritid

Thomas Johansson skriver i en artikel i boken *Ungdomskultur i Sverige* (1994) att tiden som tonåring kan vara tuff och att pressen från omvärlden och de egna kraven kan vara svåra att hantera. Ungdomarna försöker finna sin identitet och fundera ut vem de egentligen är. Det är en turbulent tid och mitt i allt detta så kräver både den vanliga skolan och kulturskolan att de ska ta vara på det som lärs ut till dem. Allt detta är något som vi vuxna har lätt att glömma bort och som vi inte tänker på men som är bra att ha i åtanke när man undervisar ungdomar.

Som alla känner till präglas ungdomsåren av mer eller mindre dramatiska förändringar av identiteten och självbilden. I ljuset av det förflutna värderar och omvärderar ungdomar sin livssituation, sina framtidsplaner, relationer etc. Ungdomsåren har beskrivits i termer av en andra individuation, ett socialt moratorium, en krisperiod, en övergångsfas etc. De ökande kraven på prestation och strävan efter en perfekt kropp sätter stor press på de individer som genomgår denna utvecklingsfas. (1994:29)

Mitt i denna turbulenta utvecklingsfas finns musiken som är en stor del av ungdomars liv och fritid. Johan Fornäs skriver i en artikel i boken *Unga Stilar och Uttrycksformer* (1994) att en ungdom, i genomsnitt, lyssnar på musik 4 timmar per dag. Brändström och Wiklund (1995) har skrivit en studie om den kommunala musikskolan och musiklejarutbildningen. De har tittat på ungdomars musiksmak och kommit fram till att det är den mjuka rocken som dominerar. De skriver att ungdomars musiksmak ständigt förändras och att det säkert skulle vara annorlunda om de gjort sin studie lite senare eller tidigare. Men Ulf Lindberg skriver i sin artikel i boken *Ungdomskultur i Sverige* (1993) att han har kommit fram till samma sak, nämligen att rocken har stor betydelse för ungdomar. Ulf Lindberg (1993) skriver att de rockhjältar som lever idag är i den gyllene medelåldern och att rock egentligen inte är någon ungdomsmusik längre. Trots detta så är den lika populär idag hos ungdomar som den var då den kom. Ulf Lindberg skriver också att rockens text är av stor betydelse. Hans huvudpoäng i artikeln är "... deras komplexitet är inte lyrisk, utan knuten till att de är avsedda att uppföras, vilket är artikelns huvudpoäng".(1993:255)

Bo Reimer skriver en artikel i samma bok *Unga Stilar och Uttrycksformer* (1994) att utbudet av fritidsaktiviteter för ungdomar ökar. Det kommer nya typer av aktiviteter och musikgenrer blir mer och mer specialiserade. "Om rock tidigare avgränsades från pop, avgränsas nu death metal från speed metal." (1994:191) Ungdomars fritid verkar enligt Bo Reimer bli mer differentierad. Dessutom verkar differentieringen öka ju högre upp i åldrarna man kommer.

I takt med en ökad differentiering kommer vi att mötas av allt från specifika subkulturer med ett intensivt intresse för något klart begränsat till ett generellt intresse för många olika typer av yttringar. (1994:192).

Andy Bennet (2001) refererar till Fornäs (1995) i sin bok *Cultures of Popular Music* (2001) att när ungdomar som startar band och syssla med musik så flyr de undan föräldrar, skolan och samhällets krav. Inne i replokalen får de vara sig själva och de kan vara kreativa.

...through their musical activities, young bands are able to mark themselves off from both the parent culture and the school and the kind of demands which the latter impose upon young people. (2001:141)

2.2 Kulturskolan

För att ge en ökad förståelse om musik- och kulturskolan i Sverige vill vi ge en kort beskrivning av kulturskolans utveckling. Jan Carlsson skriver om kulturskolans framväxt i sin D-uppsats (2003)

Tiden innan den kommunala musikskolan fanns det få möjligheter till frivillig musikundervisning. Endast vid realskolor, flickskolor och allmänna läroverk kunde ett fåtal erbjudas instrumentalundervisning. I och med att det bara var skolans egen musiklärare som kunde erbjuda denna undervisning så fanns det inte så stort utbud av instrument att välja mellan. Eleverna fick lära sig det instrumentet som deras musiklärare behärskade.

Efter andra världskriget stabiliserades Sveriges ekonomi och det fanns stora resurser för att utöka det svenska kulturlivet. Det öppnades massvis med musikskolor runt omkring i Sverige runt den här tiden. År 1949 fanns det 46 kommuner med någon form utav kommunal musikundervisning och idag är det bara 8 kommuner som saknar en musik- eller kulturskola. I musikskolan erbjuds enbart musikundervisning på olika instrument och i en kulturskola finns även dans, drama och bildundervisning.

2.3 Varför börjar och slutar elever på kulturskolan?

Varför fortsätter vissa elever och varför slutar andra? Robert Schenck (2000) skriver att man som instrumentalpedagoger strävar efter att få sina elever att känna framgång på sitt instrument och därmed få känslan av att de kan. På så vis får de en positiv upplevelse utav musiken och vill fortsätta att spela. Robert Schenck (2000) skriver att elever som får känna jag-kan-känslan fortsätter spela och behåller sin lust. Bristen på jag-kan-känslan kan vara en bidragande orsak till att elever slutar att spela. Robert Schenck citerar Irving i sin bok Samspel (2000).

Det stora flertalet elever är inte inställda på att bli musiker. De kommer att spela och spisa musik ensamma och tillsammans med andra för nöjes skull. De vill kanske kunna spela så bra att familj och vänner kan njuta av det. Dessa elever kommer senare att ingå i den initierade lyssnarskara som konsertarrangörer och vi artister hoppas möta. (Schenck 2000:30)

Föräldrarna är en viktig komponent till om eleven kommer att fortsätta spela eller inte. Deras handlande kan vara avgörande. Brändström och Wiklunds studie (1995) visar hur föräldrarnas hjälp kan vara avgörande. Barn som fortsätter att spela har föräldrar som uppmuntrar och övar med sina barn fram till 11 års ålder men drar sig sedan undan och låter barnet fortsätta själv mer eller mindre. Den gruppen av elever som slutar att spela har föräldrar som inte lägger sig i början men när intresset börjar avta när eleven närmar sig tonåren så börjar föräldrarna att tjata och lägga sig i.

Brändström och Wiklund (1995) skriver också om varför elever börjar vid en kulturskola. De skäl som nämns är kön, social och musikalisk bakgrund och att hemmiljön var en väldig aspekt. Att ha syskon eller föräldrar som spelar ett instrument är ofta en bidragande faktor till att själv börja spela. Brändström och Wiklunds studier visar att varannan elev som slutar spela på kulturskolan tyckte inte om den västerländska konstmusiken, alltså den klassiska musiken. De kom också fram att de elever som fortsätter spela är mer vana vid den sortens musik eller så är de mer anpassningsbara.

Gaal, Z. Lorentzon, A. Keczan, G. Samuelsson, T. (1982) skriver att ensemblespelet betyder mycket för elevernas fortsatta studier på kulturskolan. De menar att ensemblespelet stimulerar dem både musikaliskt och socialt. Deras studier visar att de elever som spelar i en ensemble ofta fortsätter på kulturskolan.

2.4 Läraren och eleven

Imsen (1992) menar att lärarna lätt glömmer hur det är att vara elev. Läraren och eleven har olika förväntningar om undervisningen så det kan vara viktigt för läraren att ta sig tid att försöka förstå vad som rör sig i elevens inre och hur de har det i sitt liv utanför kulturskolan. För vuxna kan det vara svårt att fullkomligt förstå sina elever och man tar ofta till gissningar och antaganden som blir en rekonstruktion utav elevens värld. Dock är det just kontakten med eleverna som nämns som den största glädjen för lärarna enligt Imsen (1992). Hon menar också att kunskapen om elevernas yttre och inre värld kan vara väldigt bra att ha om man som lärare vill ha god kontakt med sina elever.

Lärare och elever har skilda erfarenheter därför att de har vuxit upp i olika sociala och kulturella förhållanden. Därför har de olika syn på ämnets innehåll, form och funktion. Dessutom har lärare och elever olika sätt att kommunicera med musik och språk. Brändström och Wiklund (1995) skriver:

Resultatet visar att det finns skillnader i sättet att använda musik och musikutbildning mellan pojkar och flickor, mellan barn med olika social och musikalisk bakgrund samt mellan stad och landsbygd. Det viktigaste resultatet i fråga om musiksmak är att den så gott som totala dominansen för ungdomsmusik –klassisk musik lyser helt med sin frånvaro. (1995:88)

Anna-Lena Rostvall och Tore West skriver i sin bok *Handlingsutrymme* (1998) att läraren befinner sig i ett konfliktfält där många olika intressen, behov och förväntningar skall tillgodoses. Det är föräldrar, representanter för musiklivet, politiker skolledningen och eleverna. Musiklärare får kompromissa. ”Kompromissandet mellan olika krav är i musikskolor traditionellt en uppgift för varje enskild lärare – mer generella kompromissförslag diskuteras enligt vår erfarenhet sällan öppet.” (1998:31)

Anna-Lena Rostvall och Tore West skriver vidare att dagens musiklektörer måste vara beredda på snabba förändringar i och med att vi lever i ett samhälle som ständigt förändras i en rasande fart.

3. Teoretiska utgångspunkter

3.1 Att forska om ungdomar

För att kunna lära sig att förstå hur det är att vara en elev så behöver vi ord, begrepp och teorier ”om vad som rör sig i elevens värld” (Imsen 1992). Begrepp och teorier skall ”vara redskap för läraren till hjälp i tolkningen och förståelsen av elevens situation.” (1992:11). Gunn Imsen har skrivit en bra bok som heter Elevens värld – Introduktion i pedagogisk psykologi. Den kom ut första gången 1988 i Norge på norska men sedan översatt till svenska 1992. Hon skriver om vikten av att ha förståelse för elevens yttre och inre värld. ”Vi tror att kunskap om elevens yttre och inre värld kan vara en god hjälp att ha i bakhuvudet för lärare som gärna vill ha kontakt med sina elever. Och vem vill inte ha det?” (1992:27) Vi som blivande lärare vill gärna ha en bra kontakt och förståelse för våra elever för att vi ska kunna bli så bra lärare som möjligt och också göra oss förstådda hos eleverna. ”Att ha kontakt handlar om att lyssna till varandras uppfattningar, vara känslig för varandras förväntningar och varandras hopp, glädje och sorg. Kontakt är *omsorg*.” (Imsen 1992:27) Imsen beskriver också en tolkningsteori. ”Allt som sker med oss och runt oss, allt det vi ser och hör, blir omsorgsfullt filtrerat och instoppat i vår egen förståelsevärld där tingen blir tilldelade en mening.” (Imsen 1992:190)

Johan Fornäs tycker inte att man ska använda sig utav en enda teori när man forskar om ungdomar. Istället tycker han att man kan blanda in fler och inte utesluta några perspektiv och tankesätt. Fornäs tycker att de olika teorierna kan berika varandra och om man blandar teorier som utvecklats på varsitt håll så kan det födas fram nya intressanta teoretiska synteser. Han säger:

Ingen teori är någon total eller objektiv sann spegel av verkligheten. Snarare är varje teori en intersubjektivt baserad symbolisk konstruktion eller modell, som liksom en strålkastare erbjuder oss nya perspektiv på och för social handling. (Fornäs 1994:10)

Fornäs skriver i boken Metodfrågor i Ungdomskulturforskningen (1994) att det finns andra forskare som gör ”inget annat än”-analyser och att detta gör att det blir en stel bild utav verkligheten och utesluter många aspekter. Exempel på forskare som gör sådana ger han exempel på i detta citat.

Ungdomskulturella aktiviteter är aldrig ”ingenting annat än” investeringar av kulturellt kapital (Bourdieu), estetiska teckenflöden (postmodernism) eller kompensatoriska säkerhetsventiler (psykoanalys). (Fornäs 1994:11)

3.2 Den ekologiska miljömodellen

Att miljön runt omkring eleverna påverkar dem är det många forskare som kommit fram till. Bronfenbrenner har en teori om barnen och dess miljö som han kallar den ekologiska miljömodellen. ”Ordet ekologi kommer från det grekiska ordet oikos som betyder hus och hem.” (Citerat i Imsen 1992:372) När man forskar om barn och ungdomar och vill se deras

utveckling är det viktigt att studera barnen i deras naturliga sammanhang och miljöer där de hör hemma, menar Bronfenbrenner.

Ett barn hör aldrig bara till en miljö. Det hör till många olika miljöer samtidigt – hemmet och familjen, skolan och skolkamraterna, vännerna utanför skolan, fritidsaktiviteterna, grannarna, föräldrarnas vänner osv. Barnet eller den unge hör vidare till en stadsdel, ett bostadsområde eller en trakt som i sin tur är delar av en större helhet. Barnet pendlar mellan olika miljöer – de tillhör flera platser samtidigt. Det bär med sig impulser tvärs över alla dessa miljöer, agerar i dem och påverkar dem – men likväl är barnet detsamma, en hel individ. (Citerat i Imsen 1992:372)

Bronfenbrenner menar att det är viktigt att se barnets olika miljöer men också förhållandet mellan miljöerna. De hänger ihop med varandra. Han har gjort en modell som visar barnets uppväxtmiljö som en rysk docka med olika lager. Längst in finns *mikronivån*. Där finns de miljöer som ett barn direkt ingår i som familjen, skolan, grannarna och kompisarna. Nästa lager eller nivå kallas *mesonivån*. På den nivån studerar man de olika närmiljöernas samspel. ”Närmiljöerna framstår ju som en integrerad helhet för barnet.” (Imsen 1992:374) Nästa nivå är *exosystemet* som omfattar samhällsfaktorer som påverkar barnet fast inte direkt. Exosystemet är formella eller informella samhällssituationer som t.ex. kommunen eller liknande. Detta ingriper indirekt eller indirekt i den enskilda människans värld. Längs ut finner vi *Makrosystemet*. Det är överbyggnader utav institutioner på samhällsnivå t.ex. det ekonomiska systemet, social – hälsovård och utbildningssystemet. Alltså, skolan har flera samhälliga funktioner och ska främja gemensamma värden och ideologier. Detta är alltså olika system som påverkar barnet direkt eller indirekt.

3.3 Bourdieu

Bourdieu har en teori om hur vardagslivet fungerar och Bo Reimer (1993) har i boken *Unga stilar och Uttrycksformer* kortfattat beskrivit denna. Han skriver att vi människor måste veta om hur vi ska bete oss i vår vardag mot andra människor. Om man klarar att spela spelet så kan man bli framgångsrik och så är vår sociala hierarki uppbyggd. Men alla har inte samma förutsättningar att förstå spelreglerna menar Bourdieu. Allt hänger på om man har rätt kapital alltså om man har förmåga att handskas med sin ekonomi för då har man ett högt ekonomiskt kapital. Har man ett högt kulturellt kapital så har man en utbildning eller så äger man kulturella produkter. Bourdieu ser det sociala livet som en liknelse av ett geografiskt rum. Man har olika avstånd och närhet till de fina positionerna eftersom det sociala rummet är hierarkiskt. Vart man nu befinner sig i rummet kan avgöra vilken livsstil man kommer att ha eller redan har.

Brändström och Wiklund (1995) har gjort en studie om den kommunala musikskolan och musiklärarutbildningen. I deras avhandling beskriver de Bourdieus kultur- och utbildningssociologi. I Bourdieus kultur- och utbildningssociologi finns det några nyckelgrepp som har varit relevanta för Brändström och Wiklund i deras studie. De begrepp de nämner är: kapital, habitus och fält. De skriver att det är svårt att på ett enkelt sätt förklara Bourdieus begrepp för att de hör ihop och bildar ”en enhet vilket gör det svårt att behandla enstaka begrepp utan att ta hjälp av andra begrepp”. (1995:4) De använder snarare hans begrepp som ett sätt att tänka. Den sociala bakgrunden är den mest framträdande faktorn i Bourdieus analys av utbildningssystemet. Men Bourdieu är noga med att framhäva att det

inte bara är den sociala bakgrunden som förklarar skolans reproduktiva funktioner. Andra viktiga faktorer är kön och boendeort.

Bourdieu's mest kända kapitalform är det kulturella kapitalet. ”Med det kulturella kapitalet avses förmågan att orientera sig inom den legitima och dominerande kulturen, förtrogenheter med klassisk musik och litteratur, förmåga att uttrycka sig kultiverat, examina från högstatusskolor etc.”(Brändström och Wiklund 1995:6) Det kulturella kapitalets volym avgörs utav föräldrarnas utbildningsnivå. Det kulturella kapitalet kan också lagras i texter, institutioner, titlar med mera. Bourdieus definition av kultur var närmast synonym med konst som vi i dagens Sverige också kallar ”finkultur”. Finkultur, som från början var en ironisk benämning, beskriver kulturella uttryck som vissa anser vara mer bildade eller djupa än andra kulturella uttryck.

En annan viktig kapitalform är det sociala kapitalet. I det ingår vänner, familj och släkt närmare bestämt det sociala nätverket. De andra kapitalformerna kan inte vara produktiva utan det sociala kapitalet enligt Bourdieu. Det sociala kapitalet sticker också ut i jämförelse med de andra kapitalformerna eftersom Bourdieu anser att det inte går att lagra eller materialiseras som i texter eller institutioner.

Ytterligare ett utav Bourdieus begrepp i hans kultur och utbildningsteori är *habitusbegreppet*. Det är en förklaringsmodell för att skapa en länk mellan människors objektiva livsvillkor och praxis, mellan det sociala rummet och rummet av livsstilar. Detta är också en vilja att överbrygga klyftan mellan en vetenskaplig makro- och mikronivå som vi pratat om i föregående avsnitt. Habitus är ett sätt att närma sig undersökningsobjektet från två håll.

Dels undersökning av de studerandes sociala bakgrund, kön, boendeort, skolgång, framtidsförväntningar etc. – och dels utbildningens sociala rum, dvs. utbildning som del i ett mönster av olika utbildningsalternativ.
(Brandström och Wiklund 1995:10)

Brändström och Wiklund menar att människor dras till miljöer där de trivs och miljöer som står i samklang med habitus. Människan vill vara i en miljö där man känner sig hemma och rent av fysiskt kan uppleva en känsla av balans och välbefinnande. ”Detta förhållande är en väsentlig del av den sociala och kulturella reproduktionen – ett väsentligt bidrag till att den sociala världen består.” (Brändström och Wiklund 1995:11) Socialisering kan alltså ske från alla olika håll, inte bara från dem som har till uppgift att uppfostra barnet.

3.4 Sociokulturellt perspektiv

Eftersom vi ville titta på kulturskolelevernas sociala liv och deras samspel med andra människor så tycker vi att vi har ett sociokulturellt perspektiv i vår studie. Roger Säljö (2002) skriver ”Ett utgångspunkt i ett sociokulturellt perspektiv på utveckling och lärande är [...] att människor handlar inom ramen för praktiska och kulturella sammanhang och direkt eller indirekt samspel med andra”. (2002:104) Säljö talar också om olika former av lärande och socialisation av människor. Det finns en primär socialisation och en sekundär socialisation. Dessa två olika lärandeformer har olika villkor för förmedling av förhållningssätt, kunskaper och färdigheter. Den primära socialisationen sker i familjen där barnet får lära sig det mest grundläggande och de viktigaste kunskaperna som behövs i livet. Barnet agerar och lär i samspel med de andra familjemedlemmarna och får på så vis den kunskap de behöver för att fungera ute i samhället. Barnet lär sig ett eller flera språk och de sociala spelreglerna som

hänsynstagande och hur man förhåller sig och kommunicerar med andra människor. Barnets föräldrar, syskon, släktingar och nära vänner känner till barnets hela historia och kan påminna barnet om dess förflutna och de varit med om. På så sätt förbinds barnet med sin historia och sina upplevelser. Detta ger en stark emotionell, existentiell och väldigt mångsidig relation till familjen. Barnet kan inget annat än ta in den världsbild som föräldrarna ger dem för de har ingen förmåga att som senare i livet skydda sig mot andras tolkningar av olika situationer som uppkommer.

Den sekundära socialiseringen sker i skolan och på andra institutionaliserade miljöer och här är villkoren för lärande mycket annorlunda. Barnet har inte alls samma starka relation till lärarna och andra som är verksamma i skolans värld. Läraren har inte alls samma djupa kunskap om barnet som dess föräldrar och inte samma förståelse hur barnet fungerar utanför den pedagogiska situationen. Lärandet sker nu också på ett helt annat sätt än i familjen. I hemmet finns ingen synlig pedagogik utan barnet tar till sig kunskap så som människan gjort i urminnes tider, genom att observera följa efter, härma och delta i aktiviteter. Barnet får kunskap och utvecklar färdigheter i samband med att det deltar i en aktivitet och får samtidigt förklaringar under tiden. I skolan är målet att barnen skall lära sig den som står på schemat och som kanske inte har något att göra med de behov som barnen har just då. Man plockar ut lärandet ur dess naturliga miljö vilket kan leda till vissa problem för eleverna rent motivationsmässigt. De känner inte hur de skall kunna använda sina nya kunskaper i det verkliga livet eftersom lärande är lösryckt från dess naturliga miljö i vilka människor skulle ha agerat och samspelat på ett naturligt sätt. Detta lösgörande utav lärandet benämner Säljö (2002) med ordet *dekontextualisering* och han menar att detta är den stora skillnaden mellan primär och sekundär socialisering. Dekontextualiseringen utav lärandet är en förutsättning för att göra lärande möjligt i ett komplext samhälle men också vissa problem med lärandet i skolan.

Skolan är en viktig och unik miljö för eleverna och för lärandet. Det finns inte många andra miljöer där människor får den kommunikativa erfarenheter som i skolans värld. Den kognitiva socialisation som eleverna får i skolan ger dem en grundläggande kunskap i att bli framgångsrika i andra verksamhetssystem. Men precis som vi skriver i kapitlet, tidigare forskning, så finns det ständiga dilemman i skolans värld. I skolan samlas människor med skiftande bakgrund och olika förutsättningar för att ta till sig den kunskap som erbjuds. Säljö (2002) beskriver att skolan alltid kommer att befinna sig i ett dilemma mellan att tillfredställa olika förväntningar och göra avvägningar mellan olika intressen och det menar Säljö måste diskuteras i ett politiskt samtal.

Imsen (1992) menar att i och med att det sker förändringar i samhället så förändras även socialiseringsmönstren. När barnen börjar i kulturskolan så börjar en socialisering. Imsen refererar till Haugstveit (1979) som skriver att skolan och kulturskolan är formella socialiseringsagenter och de som jobbar där utför en sekundär socialisering. Den primära socialiseringen som normalt sker i hemmet har under årens lopp förskjutits till skolan. Socialisering handlar om fostran utav individen menar Imsen (1992).

”Barnets formas på olika sätt – både direkt och indirekt – genom förväntningar och påverkan som föräldrar inte har någon kontroll över. Ingen förälder kan skydda sitt barn från impulser utifrån.” (Imsen 1992:379)

3.5 Summering

Fornäs säger att man i ungdomsforskningen ska blanda in olika teorier och inte utesluta olika perspektiv och tankesätt och det har vi på sätt och vis gjort men det finns ändå likheter mellan de olika teorierna vi tagit upp. Det är att människans olika miljöer hör ihop och påverkar varandra. Både Bronfenbrenner och Bourdieu har utvecklat en teoretisk brygga mellan elevers olika miljöer och samspelet däremellan. Bronfenbrenners visar i sin ekologiska miljömodell hur de olika miljöerna hänger ihop och påverkar varandra. Bourdieus habitusbegrepp beskriver bryggan mellan människors objektiva livsvillkor och praxis, mellan det sociala rummet och rummet av livsstilar och försöker överbrygga klyftan mellan en vetenskaplig makro- och mikronivå. Även Bourdieus begrepp kapital, habitus och fält som hör ihop och är svåra att behandla enskilt för att de hör ihop enligt Brändström och Wiklund (1995). Ett sammanfattande ord är också sociokulturellt perspektiv (Säljö 2002) vilket innebär att människan lär och utvecklas i mötet med andra människor.

4. Design, metoder och tillvägagångssätt

4.1 Metodologiska utgångspunkter

4.1.1 Kvalitativ och kvantitativ forskning

Kvale skriver i sin bok *Den kvalitativa forskningsintervjun* att det finns olika sätt att genomföra och analysera en intervju. Man kan antingen göra en kvalitativ eller en kvantitativ undersökning. ”Kvalitet syftar på arten, på beskaffenheten av något. Kvantitet syftar på hur mycket, hur stort, mängden av något.” (1997:67) Det finns dock ett visst motstånd inom samhällsvetenskapen mot kvalitativ forskning och det finns dem som menar att vetenskaplig kunskap skall vara kvantitativ. Kvale tror att en av orsakerna kan det kan röra sig om retorisk användning av siffror. Hårda kvantifierade fakta kan framstå som mer trovärdigt än kvalitativa beskrivningar och tolkningar. Kvale menar att man inte behöver se de två forskningsmetoderna så åtskilda. Tabeller kräver kvalitativa tolkningar för att man skall kunna förstå dem. ”De kvalitativa och kvantitativa aspekterna av samhällsvetenskaplig forskning är både teoretiskt och praktiskt sammanflätade med varandra.” (1997:69) Man skall se dem som redskap och dess användning bestäms forskningsfrågornas karaktär och forskarens intresse.

4.1.2 Halvstrukturerad intervju

Kvale (1997) säger att den kvalitativa forskningsintervjun är språklig, mellanmänsklig och tolkande metod. Inom den kvalitativa metoden finns olika sätt att genomföra intervjuer. Han skriver att det finns olika typer av intervjufrågor och däribland strukturerade frågor. När intervjuaren ställer dessa har denne ett ansvar över intervjun och kan avbryta ett alltför långt svar som inte har någon direkt betydelse för frågan. En intervju kan vara mer eller mindre strukturerad och en hårt strukturerad intervju kan man likna vid en enkät. Halvstrukturerad intervju innebär att intervjuaren innan bestämt vilka frågeområden som skall beröras och frågorna ställs inte i någon särskild ordning. Intervjuaren har under intervjun möjlighet att ställa följdfrågor när det framkommer intressant information som intervjuaren vill fördjupa sig i. Följdfrågorna som ställs blir olika, beroende på vad den enskilde individen berättar. Halvstrukturerade intervjuer är en vanlig form av intervju inom den kvalitativa metoden. Syftet med denna intervjuform är att få ta del av en individs erfarenheter, perspektiv och livsvärld. Intervjun skall därför ge utrymme och förutsättningar för den intervjuade att uttrycka sina egna tankar med egna ord.

4.1.3 Kvalets sju intervjustadier

Kvale har gjort en skiss på sju stadier i en intervjuundersökning som skall vara till hjälp för intervjuaren att bevara ursprungsversionen och engagemanget under hela undersökningen. Steg ett är *tematisering* vilket innebär att man formulerar sitt syfte med studien och bestämmer sig för vilket eller vilka problemområden som man vill undersöka. Steg två är *planering*. Planera undersökningens sju stadier och tänka på vad man vill ta reda på. Man ska

också fundera om det finns några etiska frågor som kan uppkomma under studien. I steg tre är det dags för *intervjun*. Intervjuerna skall genomföras enligt en intervjuguide. Hela tiden skall man ha ett reflekterande förhållningssätt till den kunskap man söker och vara uppmärksam på den mellanmänskliga relationen i intervjusituationen. I steg fyra ska man göra *utskriften*. Det är dags att överföra talspråket och eventuella inspelningar till skriftspråk. Steg fem är *analys*. Utifrån undersökningens syfte och materialets karaktär skall man avgöra vilken analysmetod som passar bäst för analysen utav intervjuerna. Steg sex är *verifiering*. Det är dags att fastställa om intervjuerna gav den kunskap som önskades. Steg sju är *rapportering*. Rapporten skall innehålla resultatet, de använda metoderna och motsvara de vetenskapliga kriterierna som beaktar de etiska aspekterna och gör produkten läsbar.

Trost (1997) skriver att Kvale menar att man ska analysera under tiden som man gör intervjuerna medan andra säger att det är bäst att göra analysen när allt är klart. Jan Trost tycker däremot att man ska anteckna alla goda idéer och tankar när de kommer upp. Men bäst är ändå att göra analysen när man är avslappnad vilket kan vara svårt under en intervjusituation.

Man kan aldrig veta hur personen man intervjuar skall svara på frågorna. Även om man ställer samma frågor så kan intervjupersonen svara på ett bra eller dåligt sätt trots att intervjuaren gör rätt enligt konstens alla regler. En bra intervjuperson enligt Kvale (1997) är en samarbetsvillig person som är välmotiverad, värtalig och kunnig. De skall vara uppriktiga, konsekventa, hålla sig till ämnet och ge precisa svar på intervjufrågorna.

4.1.4 Etik

Kvale menar att etiska avgöranden inte sker på något särskilt stadium under intervjuundersökningen utan den skall finnas med och vara aktuell under hela forskningsprocessen.

En intervjuundersökning är ett moraliskt företag: det personliga samspelet i en intervju inverkar på den intervjuade, och den kunskap som frambringas genom intervjun inverkar på vår förståelse av människans situation. (Kvale 1997:104)

Trost (1997) skriver att den som intervjuas har rätt till sin egen värdighet och integritet. I inledningen av en intervju skall man enligt Trost informera om att det man talar om under intervjun behandlas konfidentiellt vilket betyder att ingen utomstående kommer få ta del av någon information som kan avslöja vem som egentligen är intervjuad. Den intervjuade måste ge sitt samtycke och få information om intervjun. Om det är en minderåring måste föräldrarna vara informerade men det kan räcka med att läraren ger sitt tillstånd.

4.1.5 Bandinspelning

Trost (1997) menar att det finns både fördelar och nackdelar med bandinspelning. Man kan höra tonfall i rösten och ordval som man kanske inte skulle ha fått med om man antecknat. Efteråt kan man skriva ner hela intervjun ordagrant. Detta kan ta mycket lång tid och några minuters intervjusamtal kan bli flera sidor som man måste bläddra igenom när man ska göra analysen. Samtidigt behöver man inte ta tid till att göra noggranna anteckningar under själva

intervjuns gång utan man kan koncentrera sig på vad personen säger och läsa av personen på ett annat sätt.

Minnet är en viktig del i analys och bearbetningen, menar Trost (1997). Bandinspelningar och noga anteckningar kan aldrig ersätta det intryck man får vid själva intervjutillfället. Det gäller att man kommer ihåg stämningen och känslor som kan vara svåra att få med i anteckningarna och inspelningarna.

4.1 6 Hermeneutik

Under kategorin *kvalitativa metoder* finns hermeneutik som en viktig del och Kvale (1997) förklarar att hermeneutik betyder studiet av vad förståelse är och hur vi bör gå tillväga för att uppnå förståelse. Den är ett försök till reflektion över humanvetenskapens förståelseform. Hermeneutik, menar Kvale (1997), har länge handlat om tolkandet utav texter och då framförallt litterära, religiösa och rättsliga texter men på senare tid innefattas även diskurser och handlingar. I forskningsintervjuer är hermeneutiken dubbelt relevant eftersom den kastar ljus över den dialog som en intervju är och som sedan förvandlas till text som vi tolkar. När man gör en hermeneutisk tolkning av en intervjutext till exempel så finns det vissa principer att hålla sig till. Den kanske mest karaktäristiska utav dem är den ständiga växlingen mellan delar och helhet vilket bildar den *hermeneutiska cirkeln*. Detta är ingen ond cirkel utan anses vara en fruktbar ge en djupare förståelse av meningen. Vid en analys av en kvalitativ intervju läser man oftast igenom intervjun för att få en allmän uppfattning. Sedan går tillbaka till olika teman och delar för att utveckla förståelsen för dessa för att sedan gå tillbaka för att med den djupare förståelsen för delarna kunna få en klarare bild av helheten. En annan princip går ut på att man ska avsluta sitt tolkande när man fått en *god gestalt*, alltså en god förståelse utan logiska hinder.

4.2 Metod

4.2.1 Urval

4.2.1.1 Eleverna

Eftersom vi ville göra en kvalitativ studie valde vi att intervjua endast 30 ungdomar, vilket kan vara ett litet antal om vi gjort en kvantitativ undersökning. Dessa ungdomar spelar något instrument på en kulturskola. Vi ville koncentrera oss på att se hur de upplevde sin undervisning på kulturskolan hur deras sociala liv runt kulturskolan såg ut för att få en inblick i deras situation, deras tankar och åsikter om kulturskolan.

Vi har båda haft verksamhetsförlagda utbildning på den kulturskola som vi gjorde undersökningen på och därför var det ett naturligt val att åka dit och göra vår undersökning där. Det var också mest praktiskt med tanke på att vi känner till de flesta elever och lärare där. Vi misstänkte att vi därför skulle få lättare att få tillåtelse att göra våra intervjuer. Dessutom kände vi att det kunde vara en fördel att få en djupare kunskap om hur eleverna har det och hur de mår på den kulturskola som vi haft kontakt med under vår utbildning.

Vi intervjuade de äldre ungdomarna i ålder 13 till 20 år. De flesta av de äldre eleverna har studerat på kulturskolan i flera år och därför tänkte vi att de kunde ge oss en bild av sin tid på kulturskolan i ett längre perspektiv än de som precis börjat. Dessa elever har också träffat oss några gånger och vissa vet vilka vi är, så vi tänkte att det kunde bidra till mer avslappnade intervjuer som kanske kunde bli mer öppna och fri, utan så mycket nervositet.

Vårt mål var att försöka få intervjuer med lika många killar som tjejer och dessutom få en så stor bredd utav instrument som möjligt. Det blev till slut 9 killar och 21 tjejer som vi intervjuade. Trots att vi gjorde intervjuerna på ungdomssymfoniorkestern, där det är en ganska jämn fördelning mellan killar och tjejer, fick vi ändå flest intervjuer med tjejer. Det var dock bara 11 killar i orkestern vid de tillfällen vi gjorde intervjuerna. Intervjuerna var frivilliga men vi informerade alla elever vid starten av orkesterrepetitionen att vi gärna ville göra intervjuer med dem och att vi satt utanför repetitionslokalen så det var bara för dem att komma ut till oss om de ville hjälpa oss med vår uppsats. Vi fick tillåtelse av lärarna att göra intervjuerna och de frivilliga kunde kom ut och ställa upp på intervjuerna och sedan gå tillbaka till sin repetition. När de kom tillbaka till repetitionen skickade ut en annan kompis som kunde göra nästa intervju. Det hela ledde till att det slumpmässigt kom ut killar och tjejer som spelade olika instrument. Men eftersom att vi intervjuade 30 elever så fick vi med de flesta från orkestern. Vi fick med en ganska stor bredd av olika instrument dessutom spelade de flesta elever flera instrument på kulturskolan. Vi fick alltså även med sång, piano och gitarr elever som annars inte ingår i en normal symfoniorkester. Till slut hade vi fått med de flesta instrument i vår undersökning.

4.2.1.2 Kommunen

Området vi har valt att göra vår undersökning i ligger på västkusten och är ett utav landets mest expansiva kommuner i hela Sverige. Kommunen ligger angränsande till ett utav landets största städer. Denna kommun är intressant av den aspekten att det är den snabbast växande kommunen i hela Sverige men samtidigt har den en väldigt låg procent lägenhetsboende. Eftersom att det oftast är lite billigare att bo i lägenhet måste detta betyda att det är invånare med högre lön som flyttar in i kommunen och bygger eller köper villor. Antal hushåll i den studerade kommunen är 28 325 enligt en mätning i maj 2007. Det är dock bara 7.2% av dessa hushåll som är lägenheter. Siffrorna visar att det är en rik kommun och de flesta har det gott ställt. Antagligen har de alltså ett bra ekonomiskt kapital och kanske också ett stort kulturellt kapital (Bourdieu från Brändström och Wiklund 1995) Detta innebar att sannolikheten för att få en intervju med elever som har det lite sämre ställt och kanske inte hade så bra ekonomiskt eller kulturellt kapital är mycket liten. Det blev alltså svårt att få en mångfald av social bakgrund hos eleverna i vår studie.

4.2.1.3 Kulturskolan

Vi har valt att inte nämna den studerade kulturskolans namn eftersom det inte är väsentligt för vår rapport. För att få en förståelse för vad det är som gäller på den kulturskola vi har besökt och vilka förutsättningar som finns för eleverna presenterar vi nu lite fakta om den studerade kulturskolan.

På den studerade kulturskolans hemsida beskriver rektorn hur deras verksamhet vuxit fram genom åren. Han berättar att musikskolan startade sin reguljära verksamhet i augusti 1966. Syftet var att erbjuda barn och ungdomar möjlighet att lära sig spela instrument eller sjunga. Antalet elever var då 306 och antalet lärare var 6. Idag, 40 år senare, har verksamheten utvecklats och musikskolan blivit en kulturskola där eleverna kan välja kurser inte bara på olika musikinstrument, utan även andra konstformer som dans, konst och teater. Kulturskolan har idag närmare 2000 aktiva elever som undervisas av 55 lärare. Dessutom är det närmare 1500 elever som står och väntar på att få komma med. I den här barnrika kommunen är det många som vill att deras barn ska få utveckla sin kreativa förmåga och få en meningsfull fritidssysselsättning. Kulturskolan arbetar med ständig utveckling av verksamheten för att öka tillgängligheten, men förutsättningar är begränsade. Syftet i kulturskolan är fortfarande att ge elever möjlighet att uppleva glädjen i såväl sitt eget skapande som i att arbeta tillsammans med andra ungdomar i grupper, ensembler eller orkestrar. ”Man lär sig samarbete samtidigt som man utvecklar den egna självtilliten och därmed växer man som människa.”(Från den aktuella kulturskolans hemsida)

För barn och ungdomar upp till och med vårterminen det kalenderår man fyller 20 år gäller: Avgiften betalas en gång per termin och är för närvarande:

- Instrument, solosång, rytmik, sånggrupp, musikteater, dans, konst, teater 800kr/termin
- Körsång 400 kr/termin
- Suzukiundervisning 1600 kr/termin
- Högre kurs 1200 kr/termin
- Vuxengrupp 1000 kr/termin

Kulturskolan följer samma verksamhetsår som grundskola och gymnasium vilket innebär ca 25 lektionstillfällen per läsår, 12 under höstterminen och 13 under vårterminen. Som lektionstillfälle räknas även konserter, föreställningar och vernissager. Kulturskolan har även syskonrabatt.

4.2.2 Val av intervjuplats och tillvägagångssätt

Imsen (1992) skriver att det är viktigt i ungdomsforskning att man studerar barnen eller ungdomarna i deras naturliga miljö där de hör hemma och detta tog vi till oss. Vi åkte ut till en kulturskola, där eleverna höll till, vid två tillfällen och gjorde intervjuer. Vi anlände, vid båda tillfallen, en timme innan orkesterrepetitionen skulle börja för att hinna göra några intervjuer, innan orkesterrepetitionen började, med några elever som höll till på kulturskolan i väntan på repetitionen. Vi gjorde intervjuerna utanför repetitionslokalen för att eleverna som ville ställa upp på intervjuerna, smidigt, skulle kunna gå ifrån en stund och göra intervjuerna samtidigt som de kunde medverka på repetitionen som mycket som möjligt. Utanför repetitionslokalen fanns grupper med stolar och bord och vi två intervjuare valde en varsin plats för våra intervjuer långt ifrån varandra. Vi ville vara utom synhåll för varandra så att eleverna inte skulle kunna störas av den andra intervjun och så att de intervjuade eleverna inte skulle känna sig utsatta och iakttagna utav sina kompisar. Det var i stort sett tomt på den våningen i kulturhuset som vi befann oss på så det var inget som kunde störa. Någon gång kom det en elev förbi som skulle hämta något eller gå på toaletten men det verkade inte störa den elev vi intervjuade för stunden.

Det första vi gjorde var att informera om att de intervjuade är anonyma i vår c-uppsats och att alla uppgifter skulle behandlas konfidentiellt. Intervjuerna spelades in på minidisk för att inte förlora någon information och vi tog minnesanteckningar samtidigt. Innan vi startade igång inspelningen berättade vi att det var för vår egen skull som vi spelade in och det inspelade materialet skulle endast höras utav oss. Alla ungdomarna godkände detta. Intervjuer innehöll 25 frågor (se bilaga 1) om elevernas åsikter om kulturskolan, hur deras sociala liv såg ut och hur deras hemförhållanden såg ut och vi frågade även om de kände att deras medverkan i kulturskolan påverkade dem i den traditionella skolan och vid andra tillfällen. Eftersom vi gjorde intervjuerna på varsitt håll så ställde vi olika följdfrågor vilket ledde till att vi fick lite olika information utöver de frågor som vi utgick ifrån.

4.2.3 Bearbetning och analys

Intervjuerna tog i genomsnitt sju minuter per elev. Det är en väldigt kort tid att göra halvstrukturerade intervjuer på och det är svårt att få fram något resultat som man kan dra generella slutsatser från men det var den tiden vi fick till låns utav eleverna som gärna inte ville missa hela orkesterrepetitionen. Vi hade också tidsbrist och det var därför vi valde att göra intervjuerna under just orkesterrepetitionerna då flest elever var samlade. Vi fick ändå en inblick i hur just dessa elever upplevde kulturskolan och hur just deras sociala liv såg ut. Några elever svarade väldigt utförligt och bra. Den längsta intervjun tog 20 minuter. Andra svarade mer kortfattat och den kortaste intervjun tog 6 minuter. Detta kan ha berott på att de var mer eller mindre blyga, verbala eller att några kanske kände av stress för att hinna tillbaka till orkesterrepetitionen. Det var dock ingen som påpekade att de var stressade och vi uppfattade aldrig någon stress i deras kroppsspråk. Om det var någon som utstrålade stress så var det kanske vi som intervjuade som kände oss lite stressade. Vi hade dock kommit överens

om att intervjuerna fick ta den tid de behövde och att vi skulle ge utrymme för fria svar som i en halvstrukturerad intervju.

Våra val av metoder har ändrats under tiden och utifrån de förutsättningar vi hade. På grund av bland annat tidsbrist fick vi inte så långa intervjuer som vi velat ha och tanken var från början att vi skulle göra kvalitativa intervjuer. Till slut blev det dock halvstrukturerade intervjuer. Vi hade många specifika frågor om ett speciellt ämne men vi gav ändå utrymme för fria svar. Det finns ju olika typer av intervjupersoner och enligt Kvale (1997) ska en bra intervjuperson vara samarbetsvillig, välmotiverad, vältalig, kunnig, uppriktiga, konsekvent, hålla sig till ämnet och ge precisa svar på intervjufrågorna. Vi tyckte nog att detta stämde in bra på de flesta av våra intervjupersoner. Alla var ju frivilliga och ämnet berörde de flesta och hade också god kunskap om ämnet eftersom de flesta hade gått länge på kulturskolan och kunde beskriva sin syn på kulturskolan och berätta om sitt sociala liv. I vårt arbete har vi alltså gjort halvstrukturerade forskningsintervjuer och sedan en kvalitativ analys utav dessa.

När vi gjorde intervjuerna så tolkade vi ungdomarnas svar och kroppsspråk under tiden. Vi försökte komma ihåg och minnas tillbaka till intervjusituationen för att få känslan som var just då. Vi hade dessutom gjort anteckningar under intervjuerna som också fick oss att minnas situationen, tankar och idéer som vi fick under tiden.

Vi skrev ner de inspelade intervjuerna ordagrant. Det blev ungefär 40 sidor med teckenstorlek 12 som vi läste noggrant för att få ett helhetsintryck. Jan Trost (1997) tycker ju att man ska anteckna alla goda idéer och tankar när de kommer upp och det har vi försökt att göra. När intervjuerna var klara och nerskrivna satte vi oss ner och läste igenom intervjuvaren och gjorde vår analys enligt den hermeneutiska cirkeln.

Det vi såg när vi läst igenom de 25 intervjufrågorna var att tre olika teman lyste starkt. Det första var elevernas uppfattning om kulturskolan och hur de hade det där. Det andra temat var hur det hade det på den vanliga skolan, deras prestationer, hur det var med kompisar och liknande. Det sista temat var hur deras hemförhållanden såg ut. I vår analys har vi bearbetat svaren utifrån denna uppdelning utav teman.

Vi har gjort en kvalitativ analys men trots det har vi ibland sammanställt vissa resultat som i en kvantitativ undersökning men precis som Kvale (1997) skriver så hör dessa olika metoder ihop ibland. Detta har vi gjort därför att vi ville se samband och likheter och då passade det bra med vissa sammanställningar. Till exempel så har vi räknat ut snittet på hur länge eleverna har spelat i kulturskolan och hur mycket övningstid de lägger ner på sina instrument och andra aktiviteter. Vi har även räknat ihop, sammanställt och uppmärksammat de frågor där alla svarade lika.

Vi har valt att inte nämna eleverna vid namn. Istället har vi valt att redovisa svaren från de olika eleverna genom att samtidigt nämna ålder och kön. Detta har dock ingen vidare relevans i undersökningen men det följde med från våra utskriften utav intervjuerna. Vi trodde att vi skulle få användning av dessa uppgifter men så blev inte fallet.

4.2.4 Reliabilitet och validitet

Vi har ju inte gjort så många intervjuer och intervjuerna är väldigt korta så våra resultat kan ju inte säga något generellt som gäller för alla kulturskolor. Det enda våra resultat kan säga är hur situationen ser ut just nu på just den här kulturskolan för just dessa elever. Vi är inte heller några vana intervjuare så det kan ju hända att vi kunde ha fått fram ett bättre resultat från våra intervjuer om satt oss in metoden under en längre period.

Jan Carlsson tar upp problemet med att påvisa referenser när det gäller att försöka visa på musikens effekter. ”Eftersom det kan vara svårt att framhäva effekter av beprövade metoder finns också en risk för vaga och lättillgängliga mönster kan bli gällande för en pedagogisk övertygelse.” (2003:7)

Vi har försökt att citera original i möjligaste mån men ibland har det behövts andrahands-citat som funnits i böckerna som t ex Imsen (1992) där vi tagit all vår information om Bronfenbrenner. Detta gör att det äventyrar validiteten utav citaten och hans teorier.

5. Resultatredovisning

Vårt resultat fick tre teman. Vi har valt att presentera vårt resultat i just dessa teman.

- Kulturskolan
- Skolan
- Hemmet och fritiden

5.1 Kulturskolan

5.1.1 Bra lärare

Hur upplever då de studerade eleverna sin miljö på kulturskolan? Vi frågade lite mer specifika frågor om just detta och frågan blev då vad som var det bästa och det sämsta med kulturskolan? På den positiva sidan tyckte alla elever att det var ett bra ställe att vara på. Det låg centralt och hade fina lokaler. ”Jag tycker att lokalerna på kulturskolan är jättebra. De är så luftiga och känns så fräscha.” (Kille, 15 år) Eleverna tyckte också att det var bra gemenskap i orkestrarna och bra undervisning. Alla elever var mycket nöjda med sina lärare och det var många som berömde dem för sitt engagemang. ”Lärarna är väldigt engagerade och bra och de tar det inte bara som ett jobb utan de tycker det är väldigt roligt. Då blir det roligare att spela också.” (Tjej, 15 år)

Extra bra är att lärarna är så engagerade så de ordnar hur mycket som helst så att vi får göra en massa saker och sen är det väldigt bra gemenskap bland elever så man har väldigt kul när man gör saker. (Tjej, 20 år)

Det var några som beskrev sin relation med sina lärare som en bra kompisrelation. De kände tillit till läraren och många beundrade även lärarnas musikaliska förmågor och skicklighet på instrumenten. De kände att lärarna ser dem, lyssnar på dem och de tyckte att det var väldigt bra. Det var många som poängterade att det var viktigt med en riktigt bra lärare. Det var endast någon enstaka elev som sa att de inte riktigt förstod läraren. Några hade en del synpunkter på sina lärare. ”... Lite långsam det går inte så fort alltid men han är bra. Jag tror att han är sällskapssjuk.” (Tjej, 18 år) ”Min fiollärare är lite velig.” (Tjej, 15 år) Några hade också tidigare mött lärare som inte varit så bra och de sa att de hade tänkt sluta men så fick de byta lärare och då hade det blivit roligt igen.

Har man bra lärare då vill man fortsätta. Då blir man väldigt taggad och eggad och så. Sen jag fick min nuvarande fiollärare så kände jag att det här är ju jätte roligt och då har jag spelat jättemycket. Innan dess var det inte alls lika roligt. (Tjej, 18 år)

5.1.2 Kritik mot kulturskolan

De negativa sidorna på kulturskolan var att eleverna tyckte att det fanns för lite pengar på kulturskolan. Det här med pengar var eleverna väldigt medvetna om och de hade bra koll på vad de borde ha rätt till och att de pengar de betalar varje termin borde ge dem rätt till längre lektioner och bättre lokaler. Med detta menade många att det hade blivit dyrare att spela på kulturskolan men för det fick de inte ut lika mycket som tidigare år. Att eleverna inte fick använda en nybyggd teater för sina konserter upprörde många och de tyckte att det var väldigt tråkigt. ”Det är väldigt tråkigt att vi inte kan använda den nya teatern för våra orkesterkonserter.” (Kille, 14 år)

Jag tycker att det är synd att vi inte får använda kommunens nybyggda teater. Det är lite dåligt att vi måste betala så mycket fast att vi är en utav kommunens organisationer. (Tjej, 17 år)

Något annat som eleverna inte tyckte var riktigt bra var att det var för korta lektioner. Många elever visade som sagt på en stor ambition och glädje till musikundervisningen så de 20 minuters undervisning i veckan som de fick i var för lite och de skulle vilja ha längre lektioner. Några elever berättade att de skulle ha rest till Scotland på en orkesterresa med att den blev inställd för att det inte fanns pengar. Så att det inte fanns pengar i kulturskolan kom väldigt tydligt fram. Några tyckte också att fiket som ligger angränsande till kulturskolan tog för mycket betalt för att eleverna skulle kunna fika där.

5.1.3 Varför fortsätter elever att spela på kulturskolan?

Vi var nyfikna på att få reda på varför de har fortsatt och vad det är som gör att de började spela. När vi frågade om varför de fortfarande spelar sitt instrument så svarade alla de tillfrågade eleverna att de spelade för att det var roligt. Att ha kul är det viktigaste för eleverna. Att känna lusten och glädjen till musiken och allt runtomkring. Trivs eleverna så stannar de gärna kvar. Andra orsaker till det fortsatta musicerandet var att gemenskapen och vännerna spelade en stor roll för att eleverna ville fortsätta och gjorde det roligt och lustfyllt.

Det har alltid känts roligt att lära sig ett instrument. Man känner sig alltid lite fräck när man kan spela ett. Det var länge när jag gick i fyran och femman som jag ville sluta men då gick inte jag i orkestern heller Sen jag började i orkestern så blev det mycket roligare för då fick man en massa kompisar som spelade också. (Tjej, 18 år)

Att känna att man kan något och är bra på något nämnde några elever som en motivationskraft och som gav lust att fortsätta spela. En tjej berättar att berätta att ”jag kan -känslan” (Robert Schenk, Spelrum, 2000) har varit en viktig del i hennes fortsatta lust att spela.

För att jag har träffat många kompisar och så tycker jag att det är jätteroligt och när man är ganska bra på det och lär sig fort som jag har gjort. Då bli man väldigt glad att man verkligen kan. (Tjej, 15 år)

Det kom fram en hel del svar som pekade på att det som eleverna tycker är roligt med sin undervisning är att den är anpassad efter just dem själva. Det var många som upplevde att det var något som de kunde påverka själva och att de fick vara huvudpersonen för ett tag. Just de

fick bestämma och just de var viktiga. ”Man anpassar ju undervisningen efter en själv så det ju alltid roligt.” (Tjej, 16 år) ”Det är ett bra intresse och man utvecklas på ett sätt som bara man själv kan bestämma. Man kan påverka väldigt mycket vad man gör och det är väldigt roligt.” (Tjej, 18 år) Några elever sa att de tyckte det var roligt att spela just för att det var deras ”egen grej”. De kände inte att det gjorde för någon annans skull än deras egen. En kille påpekade att det var viktigt för honom att vi förstod att det var han själv som ville fortsätta spela och han var inte tvingad av sina föräldrar. Han sa: ”... Jag vill att du förtydligar i svaret att det är jag själv som valt att spela här på kulturskolan. Det är inte min mamma eller pappa som har tvingat mig utan det är helt mitt eget intresse...” (Kille, 15 år)

Eftersom att kulturskolan erbjuder möjligheten för barn att spela fler instrument så var det många som gjorde just detta. Det var så mycket som 20 utav de 30 intervjuade som spelade fler än ett instrument. Eleverna visade på ett stort musikintresse och en hög ambitionsnivå. Många av de elever som vi intervjuade hade spelat i många år men det fanns några nybörjare även i de högre åldrarna. Snittet utav antal år de intervjuade eleverna hade spelat var 8 år. Då räknade vi bara det instrument som de själva ansåg vara deras huvudinstrument. Men de som hade spelat kortast tid hade spelat i 3 år och de som hade spelat längst hade spelat i 14 år. Under dessa år blir det en hel del övning och övningstiden blir i genomsnitt 3,4 timmar i veckan. Det blir ca 30 min per dag vilket är det som de flesta instrumentallärare på kulturskolan rekommenderar. Men övningstiden varierade väldigt mycket eleverna emellan. Några övade 10 timmar i veckan medan några bara övade ca 1 timme i veckan. Många elever var medvetna om att de övade för lite men de hade svårt att få tid till övning eftersom de hade väldigt mycket i skolan plus alla andra aktiviteter de hade på sin fritid. En intressant kommentar om spelläxorna fick vi utav en kille. Han sa att han alltid sett spelläxorna som ett tvång precis som läxorna i grundskolan. Men nu när han blivit äldre så hade han insett på egen hand att inte läxorna från kulturskolan var ett tvång, utan nu spelade han bara när han kände för det och då blev det roligare.

5.1.4 Orkestrarna

De flesta av de tillfrågade eleverna spelade i två orkestrar men några spelade bara i ungdomssymfoniorkestern som pågick medan vi gjorde intervjuerna. Att spela i en orkester tyckte alla var det roligaste under veckan. ”Spellektionerna är inte det roligaste under veckan utan det är orkestrarna man längtar till” (Tjej, 15 år) Att komma till orkestern och träffa alla sina kompisar och träna på stycken som de senare i terminen skulle spela upp på en konsert var det som alla de intervjuade nämnde som en rolig del i orkesterverksamheten. I och med orkesterverksamheten så blir det en hel del konserter och uppspel så vi frågade vad de tyckte om att vara på scen och spela på konsert. Vi fick väldigt blandade svar. Att få spela i en orkester med alla sina kompisar är något som alla tyckte om. Eleverna beskrev en känsla av samhörighet och glädje. De kände sig inte lika utsatta utan kunde slappna av och ha roligt när de spelade. De kunde också slappna av med sitt instrument på ett annat sätt än på lektion och i solospel eftersom de kände att det inte var hela världen ifall de spelade lite fel. Det menade att det ändå inte hörs så mycket när det är så många andra som spelar samtidigt. Dessa kommentarer fick vi framförallt från stråkinstrumentalisterna. De flesta av de intervjuade gillade inte alls att ha soloupptredanden. De tyckte att det var för stor press och gillade inte att känna den nervositet som kom i samband med att de skulle spela solo. Några tyckte att de i och med konserterna med orkestern fått en bättre konsertvana och att det hjälpt dem i deras utveckling på sitt instrument.

Jag spelade inte upp mycket innan jag började i orkestern. Man blir ju mycket bättre när man spelar i orkestern när man ser hur andra spelar och så spelar man upp så blir det mer press så man övar väl lite mer. Man blir mycket bättre av att visa upp sig ibland. (Tjej, 18 år)

En tjej berättade om hur speciellt och roligt det var att få klä upp sig och hon beskrev en känsla av stolthet över sina kompisar och över orkestern när alla var så fina. ”Alla tar på sig svarta kläder och man känner sig stolt. Det är jättekul.” (Tjej, 17 år)

Även om majoriteten inte tyckte om soloframträdanden så var det ändå ett par elever som verkligen tyckte om att spela solo och ville dessutom göra det mer. De tyckte att det var roligt att spela solo när de verkligen kunde sitt stycke och det var då roligt att visa upp det för familj och kompisar så att de fick höra vad de hade jobbat med på lektionerna. De tyckte att det var för få tillfällen att få spela solon på under läsåret och de kände att det hade varit bra med fler tillfällen för att få rutin på just soloframträdanden.

Det är jätteroligt. Jag skulle vilja spela lite mer sologrejer. Det är bara någon gång per år man spelar upp med orkestrarna så det bli ju inte så ofta man får spela solo. (Tjej, 15 år)

En elev tyckte att det var för olika kunskapsnivåer på instrumenten i orkestern och hon önskade att det hade varit nivåindelad för hon ville ha en mer avancerad orkester där de fick spela lite större och svårare verk. Hon ville ha större utmaningar i orkestern och hade ett förslag om provspelning till orkestrarna men hon trodde inte att det skulle införas men hon trodde att det skulle vara kul och även uppskattas bland hennes vänner.

5.1.5 Drömmar och mål

Vad vill då ungdomarna med sitt spelande? Vi frågade om deras drömmar, mål och framtidsplaner. Nästan alla som vi intervjuade hade som mål att fortsätta att spela i kulturskolan så länge de kunde för att sedan kunna använda sig av sina instrumentkunskaper när de blev vuxna och spela i någon amatörorkester eller när det kunde tänkas behövas lite musik. ”Mitt mål är att kunna spela i olika sammanhang, för att det är roligt. Jag har aldrig tänkt bli något med musik eller så.” (Tjej, 20 år) Att få vara med i ett band var det många som ville också och få spela med kompisar och bara ha kul. Några hade lite högre mål med sitt spel och de berättade att de ville spela så mycket som möjligt och öva så mycket de bara hann för att försöka komma in på en musikutbildning efter gymnasiet som t ex en folkhögskola eller musikhögskola och ha musiken som yrke. Men många såg sina drömmar och mål som något näst intill ouppnåeligt för de kände att de redan nu skulle ha varit på en högre nivå på sitt instrument och de kände att de skulle ha övat mer under åren för att klara det. ”Det hade varit fantastiskt roligt att få spela med Göteborgs symfoniker men det verkar ju helt sjukt svårt men det är en lite hägring.” (Tjej, 17 år) Några hade drömmar om att starta band efter gymnasiet och bli kända musiker. ”Jag vill vara med i ett band. Det har jag velat vara med i jättelänge”. (Tjej, 16 år) ”En dröm hade varit att jobba som musiker. Kanske starta ett band som blir känt.” (Kille, 15 år)

5.2 Hemmet och fritiden

5.2.1 Hemmiljön

Vi ville också se hur deras hemmiljö såg ut och vad de gjorde när de var hemma med familjen. Vi ville se ifall de hade liknande hemmiljö eller om det skilde sig mellan eleverna.

Majoriteten av de intervjuade bodde i villa, antingen i centrala delar eller i utkanten av kommunen. Väldigt få utav de intervjuade bodde i lägenhet och då bodde de i de centrala delarna utav kommunens största samhälle. Majoriteten av dem som bodde i lägenheter var skilsmässofamiljer som hade varit tvungna att flytta ifrån sin villa vid skilsmässan.

Snittet utav antalet familjemedlemmar i varje familj hos de intervjuade låg på 4 personer men mellan eleverna var det stor skillnad på antal familjemedlemmar. Några hade väldigt stora familjer med halvsyskon och syskonbarn medan några bara bodde med en förälder.

Vi är sex stycken i familjen. Men mina föräldrar är skilda. Mammans familj är ju sex styckena sen har jag ju en annan familj på pappas sida. Med mig och min syster så blir det fem i den familjen och sex i den andra. (Tjej, 19 år)

De flesta föräldrar var medel- eller höginkomsttagare. Majoriteten av föräldrarna var högskoleutbildade. Det var väldigt varierade yrken som föräldrarna hade men en stor del av de intervjuades föräldrar var civilingenjörer som visade sig vara det var det vanligast jobbet bland elevernas föräldrar. ”En är läkare och en är civilekonom.” (Tjej, 20 år) ”Pappa är läkare och mamma är barnpsykolog.” (Kille, 18 år) ”Min mamma är sjuksköterska och min pappa är civilingenjör”. (Tjej, 17 år)

5.2.2 Musiken i familjen

Vi undrade hur det stod till med musikaliteten och musikens betydelse i familjen. Det var många som hade en förälder eller ett syskon som spelade något eller så hade de spelat något för länge sedan men slutat. ”Mamma spelar fiol. Pappa spelar många olika instrument men har inte gått i det. Spelar för det mesta elbas och piano. Storebror spelar elbas och min bror spelar gitarr.” (Kille, 15 år) Men det fanns också dem som var helt ensamma i familjen om sitt musikintresse. ”Mina föräldrar är totalt tondöva. Syskonen spelar inget heller. Jag vet inte vart jag har fått allt ifrån.” (Tjej, 18 år)

De som hade föräldrar eller syskon hemma som spelade ett instrument spelade ibland tillsammans med dem. ”Jag spelar med mamma ibland. Hon spelar piano.” (Tjej, 20 år) ”Mina syskon spelar lite. Min bror spelar lite piano så vi spelar väl tillsammans ibland men annars är det inget.” (Tjej, 17 år) Vi frågade om de spelade med kompisar på sin fritid. Några elever, och det var flest killar, hade olika band som de spelade och repade med mer eller mindre regelbundet. Några spelade i kyrkan med sina kompisar. ”Vi brukar spela i kyrkan. De brukar bjuda in oss. Jag och en annan kompis spelar fiol och en kille spelar bas. Sen spelar vi psalmer på gudstjänsterna.” (Kille, 15 år) En tjej hade en pojkvän som spelade så de brukade musicera ihop för skojs skull. ”Min pojkvän spelar också instrument så jag har spelat med honom lite lätt för skojs skull.” (Tjej, 19 år)

5.2.3 Musiksmak

I stort sett alla elever vi intervjuade ansåg att de hade en väldigt bred musiksmak. De såg sig själva som ”allätare” av musik och det var inte många som lyssnande övervägande på klassisk musik även om det är just klassisk musik som spelas mest på kulturskolan. Det var en tjej som sa att det är skillnad på att spela klassisk musik och lyssna på den. Vi upptäckte istället att majoriteten av eleverna lyssnade på rock och då var det rock som kom i början av 70-talet och framåt men även lite hårdare rock gillades av kulturskoleleverna. Att det var just rocken som de tyckte mest om var det ingen som kunde förklara men det var det som var populärast både i hemmet och hos kompisar i skolan. ”Jag lyssnar på mycket blandad musik, allt från klassiskt till techno. Men det jag lyssnar på mest är nog hårdrock, band som Iron Maiden, Dio med flera ” (Tjej, 17 år)” Jag lyssnar mycket på musik, blandad kompott men lyssnar nog mest på gruppen Toto. Spelar i ett coverband som spelar deras låtar så måste lyssna mycket på dem”. (Kille, 15 år)

Även lite äldre musik som musik från 60-talet och även modern jazz fanns med bland favoritmusiken hos en tjej som stod ut lite från de andra med sin musiksmak.

Mycket sextioal och väldigt blandat. Lite lugn lite mer soul, lite modern jazz det är jätte härligt men inte så mycket som har väldigt mycket, eller nej inte så här riktiga vad ska man säga diskodans och eller ja i det stuket. (Tjej, 18 år)

Det fanns någon enstaka som gillade diskomusik och lite upp-tempo-låtar ”som man bli glad av”. Dessa låtar var också något de kallade träningslåtar som gav dem energi. Vi frågade också om de gick på konserter. Vi tänkte att det kunde vara intressant att veta om de får någon ”input” utifrån eller om de bara hör livemusik från kulturskolan de själva går på. Det var lite mindre än hälften av de tillfrågade som var flitiga konsertbesökare. Just operor var det många som tyckte om att gå på och ofta gick de då tillsammans med familjen men också vänner. En tjej berättade att hon tyckte mycket om musikalerna och operor och gick därför ofta på dessa. ”Jag går mycket på konserter och då mest med både familj och vänner. Jag tycker om musikalerna och operor.” (Tjej, 20 år) Det var inte så många som gick på pop- eller rockkonserter och det nämndes att det inte kom så många bra band just till denna kommun. Det var dock några som hade varit på lite större konserter med stora stjärnor men det var bara vid några enstaka tillfällen. Några sa att de ibland tittade på kompisars uppträdanden och konserter men då ofta i samband med att de själva medverkade på någon programpunkt på konserten och råkade vara där.

5.2.4 Andra fritidsaktiviteter

Det var många elever som höll på en sport och det var den fritidsaktivitet som var den dominerande de övriga fritidsaktiviteterna efter musiken. Eleverna höll på med allt från badminton, basket, orientering, fotboll till Friskis och Svettis och dans. De flesta såg idrotten som ett sätt att hålla formen istället för att satsa på det som framtida yrke. En tjej hade fullt upp med alla fritidsaktiviteter och dessutom hann hon med vännerna också.

Det är mycket i skolan men jag dansar också. Och så har jag spelat tennis och så spelar jag golf. Dansen har jag precis börjat med men det är 1 timme i veckan. Det är ju inte golfsäsong nu så det gör jag just nu inte alls. Jag har simmat mycket förut också men nu pluggar jag mest i övrigt. Jag är med mina vänner också. (Tjej, 18 år)

5.2.5 Vänner

Förutom idrotten var det vännerna som tog tid. Det var långa fikastunder på fiken och där pratades om killar, skola och så lite musik. Sen var det fester på helgerna och de som hade åldern inne gick ut på krogen någon gång ibland men det var inget som tillhörde vanligheterna. Tjejerna verkade ha seriösa förhållanden med pojkvänner som tog mycket tid medan killarna inte alls nämnde något om flickvänner. Istället var det många som satt vid datorn övrig tid och pratade med kompisar på Internet eller spelade dataspel. ”Jag dansar fast inte på kulturskolan utan privat. Träffa kompisar och pojkvän.” (Tjej, 18 år) ”För det mesta så spelar jag med vänner via Internet. 4 h per dag.” (Kille, 15 år)

Vännskapskretsen såg olika ut hos olika personer. Några hade mest nära vänner och andra umgicks mer i gäng. Det verkade i alla fall som om de flesta har lite olika slags vänner på olika ställen. I skolan har de ett gäng och i kulturskolan ett annat med spelkompisar och liknande sen har de andra kompisar som de umgås med på fritiden. Jag har många nära vänner på skolan sen har jag även några i orkestern som är nära.” (Tjej, 19 år)

Jag har både och. De flesta nära vänner jag har jag varit kompis med sen högstadiet. Sen har jag två tajta kompisar i orkestern och min pojkvän. Jag har nog ganska många tajta vänner. I min klass har jag nog mest ytliga vänner. (Tjej, 18 år)

En tjej berättade väldigt öppen hjärtigt för oss att hon blivit sviken utav sina kompisar och därför hade svårt att lite på andra människor. Men hon hade ändå många ytliga kompisar så hon kände sig inte ensam.

Alla utom en som vi intervjuade var födda i Sverige. En kille var adopterad och en tjej var halvdansk för att hennes pappa kom från Danmark men själv var hon född i Sverige. Annars var det bara svenska barn.

5.3 Skolan

När vi frågade hur det gick i den vanliga skolan för eleverna fick vi svaren att det gick bra, till och med mycket bra i skolan för alla. ”Det går så bra det kan gå. Jag har alla MVG.” (Kille, 18 år)

Frågan om hur eleverna upplever stress fick många olika svar men också ett gemensamt svar och det var att stressen kommer i perioder. Några tyckte inte de hade det stressigt för de planerade sina dagar noggrant. Andra tyckte det var stressigt för de hade så många fritidsaktiviteter. Några elever hade mycket i skolan just vid intervjutillfället och det tyckte att

det var lite jobbigt just nu. Men det var ingen som tyckte att tiden de lade på att spela i kulturskolan gjorde att det blev mer stressade. ”Jag tycker det är skönt att komma till orkestern och släppa skolan och pluggandet. Bara spela och ha roligt med sina kompisar, lite som en fristad.” (Kille, 15 år)

Det var några som skulle få sina första betyg och i deras klasser var det tydligen många som kände av prestationsångest och var stressade inför betygssättningen.

Betygen sätts på måndag så det är pirrigt. Flera i min klassa har brutit ihop på grund utav trötthet och prestationskrav. Jag fick trösta en kompis idag. Det gäller att se det dag för dag för tänker man på allt så vill man bara läggas sig ner och dö. Man ska helst inte tänka på betygen för det blir bäst om man inte gör det. (Tjej, 14 år)

Trots att ungdomarna kan känna av en viss stress tycker flera av dem att kulturskolan är en lugn och trygg plats som de saknar när det är sommarlov och de är alldeles lediga. En tjej berättade att hon kände att kulturskolan lämnar ett slags tomrum på sommaren som är svårt att fylla. ”Det är synd att det inte är någon kulturskola över sommaren för då är man helt ”lost”. Då finns det ingenting att göra. Så det är lite tråkigt.” (Tjej, 18 år)

5.4 Hur samverkar elevernas olika sociala miljöer?

Vad för då eleverna med sig från sitt hem och sin tid på kulturskolan ut till den vanliga skolan? En tjej berättade att hon tyckte att det var kul att ha musiken på kulturskolan som kontrast till den vanliga skolan och det kändes som ett skönt miljöombyte. Hon berättade att hon fick energi och glädje av musiken som hon sedan hade inom sig när hon var i skolan. Om hon hade en tråkig lektion kunde hon ändå se fram emot musiken efter skolan vilket gjorde det hela lite lättare. Vi frågade bland annat om de tyckte att konserterna och uppspelen hade påverkat dem på något sätt i den vanliga skolan. De flesta av alla elever tyckte att uppspelen/konserterna hjälpt dem i skolan, ett ord som återkom ofta var scenvana. ”Konserter är det roligaste. Jag älskar att spela upp. Jag har fått bättre scennärvaro så att jag kan göra det igen och bjuda mer på mig själv. Så det är ju bra.” (Kille, 15 år) Eleverna tyckte att den scenvanan de fått på kulturskolan hjälpte dem i den vanliga skolan när de skulle ha framförande framför klassen i olika ämnen.

Bra att jag har gjort alla dessa konserter för att jag vågar mycket mer. Inte bara gå upp och spela utan man vågar hålla tal inför klassen. Jag var jätterädd innan och jag vågade inte tala i grupp. Men det har ju förbättrats jättemycket och det är tack vare fiolen tror jag. (Kille, 18 år)

Det var många som sa att det var läskigt att ha konserter men att det efteråt kändes bra och de var glada att de hade vågat. Det gav en känsla av glädje och styrka att vilja fortsätta. De tyckte att det var ”Den scenvanan jag har fått genom kulturskolan har hjälpt mig mycket i den vanliga skolan. Jag har inga problem att stå inför klassen och det är jag glad för.” (Kille, 15 år)

Vi frågade några elever hur konserterna påverkar dem i övrigt?

Det är ju en sådan jätte kick. Man är ju glad i flera dar efter. Inte alltid men vissa grejer då man känner att, det här verkligen är ös. Dom e' ja'. Ja det är klart att man påverkas så det är klart att man blir glad. (Tjej, 18 år)

En elev tyckte inte att konserterna påverkade henne positivt direkt. Hon tyckte att konserterna tog mycket tid och att det i sin tur påverkade hennes skolarbete eftersom att hon fick mindre tid till läxor. En annan elev tyckte inte heller att konserterna påverkade henne särskilt mer än att det gav henne lite kontrast till den vanliga skolan.

”Nej. Det har inte påverkat mig positivt. Det är ju det att det tar tid. Jag går ju natur så det har ju ingen koppling direkt.” (Tjej, 18 år)

6. Slutdiskussion

6.1 Inledning

Vårt resultat kan, som sagt, aldrig bevisa någonting. Våra intervjuer är för korta och antalet intervjuade är för få för att kunna dra några generella slutsatser. Eleverna svarade väldigt bra på våra frågor även om vi kanske nu i efterhand kände att det hade varit skönt med mer tid till intervjuerna så att man kunde ha fått fram lite mer djupgående svar. Våra intervjuer var tvungna att gå ganska fort eftersom att vi inte kunde uppehålla eleverna allt för länge från orkesterrepetitionen och vi hade själva tidsbrist så det var tvunget att skyndas på en aning vilket gjorde att vi inte fick fram så mycket detaljer som vi hade velat. Vi kan bara visa på hur det såg ut på den kulturskolan vi besökte just då och vad dessa lever tyckte och tänkte. Vi var, redan innan vi startade vår undersökning, medvetna om att vårt resultat inte skulle kunna säga något övergripande men vi ville ändå i möjligast mån få se en glimt av elevers värld. Den tid vi hade till vårt förfogande påverkade också utformningen utav vårt arbete och valet av metoder. Trots detta är vårt resultat intressant tycker vi och vi har fått en hel del intressanta åsikter från ungdomarna och de har, som sagt, svarat mycket bra på frågorna och varit precis som Kvale (1997) menar att en bra intervjuperson skall vara.

Vi ville med detta arbete se på hur eleverna tycker om att vara elev på kulturskolan och hur de ser på sin undervisning och vi ville höra dem berätta med egna ord och beskriva egna erfarenheter. Vi ville också se hur deras hemförhållanden såg ut och se om det fanns några likheter eller skillnader mellan elevernas sociala liv. Dessutom ville vi höra efter om eleverna tyckte att deras medverkan i kulturskolan påverkade deras vanliga skolgång. Har vi då fått svar på våra forskningsfrågor?

6.2 Vad tycker ungdomarna om att vara elev i kulturskolan?

Att orkesterverksamheten är viktigt för ungdomarna kom fram väldigt tydligt i vår studie. Väldigt många elever påpekade hur mycket orkestern hade betytt för dem och deras fortsatta musicerande. I orkestern kände de att det inte var så viktigt att spela rätt för de hördes inte då det var många som spelade. På så vis kunde de bara spela på och fokusera på att det var roligt istället. När alla spelade tillsammans så lät det också mycket bättre och en stark ”jag kan-känsla” (Schenk 2000) infann sig. I orkestern fick de träffa kompisar och känna gemenskap och delaktighet. Det var många som nämnde att det var bra sammanhållning och en positiv stämning. Precis som Brändström och Wiklund (1995) skriver så dras människan till ställen som hon mår bra av och som är i samklang med hennes habitus. Vi fick väldigt mycket positiva kommentarer om kulturskolan. Detta var kanske inte så konstigt för eleverna var ju lite äldre och hade fortsatt för att det trivdes i kulturskolans miljö.

Något av det mest intressanta vi såg under denna studie är att det är viktigt för dessa ungdomar med samhörighet och att få tillhöra en grupp. Men vad är det egentligen som är så bra med kulturskolverksamhetens gruppundervisning och orkestrar? Räcker det inte med att ungdomarna är tillsammans i skolan där de är en grupp eller på deras idrottsaktiviteter, kompisgängen eller ungdom/fritidsgård? Varför är just kulturskolans verksamhet så viktig? Bennett (2001) skriver ju att ungdomarna använder musiken som verklighetsflykt. Om det

känns jobbigt i skolan eller hemma kan musiken vara en tröst som kan ge uttryck till det som är svårt att sätta ord på. Men det svara ju egentligen inte på frågan, vi kan bara spekulera.

Ungdomarna kände dock av de krafter utanför kulturskolan, som påverkar deras undervisning i kulturskolan, och alltså ingår i Bronfenbrenner exosystem som Imsen (1992) skriver om. Det var många som var medvetna om att kulturskolan inte fick använda de nybyggda teaterlokalerna för att det inte fanns tillräckligt ekonomiskt stöd för det. Annars har kommunen det ganska bra ställt.

Många elever talade gott om sina lärare och sa att de kände att lärarna lyssnade på dem och anpassade undervisningen efter deras önskemål och förutsättningar. Imsen menar ju att kunskapen om elevernas yttre och inre värld kan vara väldigt bra att ha om man som lärare vill ha god kontakt med sina elever. Så kontakten mellan dessa elever och deras lärare verkade fungera bra och det verkade som om det fanns en förståelse mellan dem. Imsen (1992) skriver att läraren och eleven ibland har olika förväntningar om undervisningen och att läraren ibland tar till gissningar och antaganden som då blir en rekonstruktion av elevens värld som kanske inte alltid stämmer.

6.3 Upplever ungdomarna att deras medverkan i kulturskolan ger någon effekt på deras medverkan i den vanliga skolundervisningen eller i andra sammanhang?

Att få studera på kulturskolan upplevde de flesta elever som något som påverkade den vanliga skolan positivt. De kände sig uppfyllda av sitt musicerande och det gav dem glädje som de bar med sig till skolan. I stort sett alla hade bra betyg. De var alltså inte bara ambitiösa på sina instrument, de var också flitiga i skolan. Det vi fick höra från eleverna är inget som kan användas som någon slutsats men vi kan iallafall se att det går bra i skolan för dessa kulturskolelever. Kanske kan man förklara det med Bourdieus (Brändström och Wiklund 1995) kultur- och utbildningsteori att det har att göra med föräldrarnas höga kulturella kapital. De kände sig också stärkta i sitt självförtroende i och med deras medverkan på konserter. Den gemenskap och glädje de kände med orkesterverksamheten gav dem kraft så att de kände sig säkrare i sig själva och de blev modigare i skolan. Vi är nu på *mesonivån* (Bronfenbrenner i Imsen 1992) när vi diskuterar sambandet och likheterna mellan elevernas olika närmiljöer.

6.4 Hur ser kulturskolelevers sociala liv ut?

”Ett barn tillhör aldrig bara en miljö” (Imsen 1992:372) så för att ta reda på denna fråga har vi ställt frågor om elevernas olika miljöer som de vistas i. Hemmet, skolan och kulturskolan. Vad har eleverna fått med sig hemifrån och den primära socialisationen ut till i kulturskolan och den traditionella skolan?

6.4.1 Hemmet

I elevernas primära socialisation (Säljö 2002) har de flesta fått med sig ett högt socialt kapital i och med att de flesta hade stora familjer. Många föräldrar var skilda vilket i vissa fall ledde

till ännu större familjer med många halvsyskon och styvföräldrar. Vi såg också att många elever hade ett högt kulturella kapital enligt Bourdieus kultur- och utbildningsteori (Brändström och Wiklund 1995) som vi skrivit om i kapitlet *teoretiska utgångspunkter*. Eleverna hade en positiv inställning till musik överlag men också den klassiska musiken vilket kan vara avgörande för deras fortsatta medverkande i kulturskolan. Att de sedan valde att inte lyssna på klassisk musik hemma är en annan fråga som vi tar upp senare. Brändström och Wiklund påpekar det i sin undersökning om musiksmak. ”Det viktigaste resultatet i fråga om musiksmak är den så gott som totala dominansen för ungdomsmusik –klassisk musik lyser helt med sin frånvaro.” (1995:88) Samtidigt skriver de att en stor orsak till att elever slutar i kulturskolan är att de inte tycker om den västerländska konstmusiken. De elever vi intervjuat har antagligen fått med sig den positiva inställningen till klassisk musik från sina hemmiljöer och i sin primära socialisering. Bourdieus säger att det kulturella kapitalet avser ens förmåga att orientera sig inom den legitima och dominerande kulturen, förtroenheter med den klassiska musiken och litteraturen med mera. Allt detta har att göra med ens föräldrars utbildningsnivå. Eftersom att utbildningsnivån hos elevernas föräldrar var hög och att några elever besökte konserter med sina föräldrar så kan vi tänka oss att detta var en anledning till att många spelade ett klassiskt instrument på kulturskola. När vi tittade på hur många föräldrar som spelade eller hade spelat ett instrument så var det endast några få elever som var helt ensamma med sitt musicerande i familjen. De flesta hade musicerande föräldrar eller syskon. Men föräldrarna och syskonen behöver ju inte spela själv för att uppskatta musik. De kan ju också vara en flitig konsertbesökare eller lyssna mycket på musik hemma. Irving (1997) skriver ju att de flesta musikskoleleverna inte kommer att bli aktiva musiker utan vara bland konsertpubliken och bara lyssna och njut av musik för nöjes skull. Det var en flicka som berättade att hon gick på mycket konserter, och då särskilt operor och musikalerna, med sin mamma och det kan man väl se som att hon hade ett högt kulturellt kapital.

Det var dock en kille som ville att vi skulle påpeka tydligt att det var han själv som ville spela på kulturskolan och inte hans föräldrar som tvingat honom till det. Det visar att föräldrarna inte behöver göra något aktivt för att barnen skall fortsätta spela. Barnen påverkas av deras inställning och atmosfär i hemmet ändå. Att ha en lagom uppmuntrande förälder som Brändström och Wiklund (1995) skriver om är ju en viktig del i lusten att vilja fortsätta. Det var väldigt intressant att få träffa så många elever som faktiskt har fortsatt spela under så många år och höra vad de ser som viktigt och roligt med sitt spelande. Man ska spela för att det är kul och för att man har lust att skapa musik.

Majoriteten av eleverna bodde i villa lite utanför centrum och de flesta föräldrar var högskoleutbildade vilket också ger barnen tillgång till ett högt kulturellt kapital enligt Bourdieus teori (Brändström och Wiklund 1995). Kanske också ett högt ekonomiskt kapital eftersom att de flesta föräldrar var höginkomsttagare. Det var ju som resultatet visar många föräldrar som jobbade som läkare och ingenjörer.

6.4.2 Vänner

De flesta eleverna hade många vänner och trivdes med sina vänner på kulturskolan. De kunde helt enkelt reglerna i det sociala spelet som pågår i vår vardag mellan människor, enligt ett sociokulturellt perspektiv (Säljö 2002). Som Bourdieu säger så hänger ens framgång i det sociala rummet på om man har rätt kapital. Om man har det rätta kapitalet för att trivas i miljön på kulturskolan, så kan vi kanske tänka oss att, de flesta elever kände att denna miljö stod i samlang med deras habitus (Brändström och Wiklund 1995). I ett sociokulturellt perspektiv (Säljö 2002) påverkas människor i samspel med varandra. Kan det vara så att

elevernas musiklyssnande styrs utav av kompisarna musiksmak och att många andra barn inte har samma positiva inställning till klassisk musik och inte samma höga kulturella kapital i bemärkelsen av förtrogenheter med klassisk musik, som de elever vi intervjuade?

6.4.3 Skolan

Enligt eleverna går det bra för dem i skolan och de flesta trivs bra. Det var någon elev som sa att hon ibland längtade till musikundervisningen på kulturskolan när hon hade någon tråkig lektion.

Imsen (1992) menar att socialiseringsmönstren håller på att förändras och att den primära socialiseringen håller på att förflyttas till skolan. Detta skulle då göra vårt arbete ännu viktigare och de vore kanske bra att ha det i åtanke när man jobbar i den traditionella skolan och även i kulturskolan att vi ger våra elever förtrogenheter i den klassiska musiken bland annat så att de har en chans att få det höga kulturella kapital som kan vara till fördel när de ska klara sig i det sociala samspelet ute i vårt komplexa samhälle.

6.4.4 Finns det något samband eller likhet mellan de studerade elevernas sociala liv?

Ja som vi skrivit i föregående avsnitt så visar vi på så finns det likheter i elevers sociala liv. Till exempel har många ett högt kulturellt kapital med sig hemifrån utav sina föräldrar som är höginkomsttagare.

Musiksmaken var något som vi såg likheter i. Trots att många spelade klassisk musik på kulturskolan så lyssnade de inte på klassisk musik alls hemma. Hemma var det rock som gällde. Brändström och Wiklund (1995) har sett samma sak. Den mjuka rocken dominerar. De flesta tyckte inte om riktigt hårdrock men lite mjukare rock var mer omtyckt. Det lustiga tycker vi är att det är just rock som är det mest populära. Precis som Ulf Lindberg (Ungdomskultur i Sverige 1994) skriver så är det ju nu medelålders män som grundade rocken. Hur kan det var ungdomarnas mest populära musikstil? Är det kanske så att föräldrarna påverkat ungdomarnas musiksmak? Trots att musiksmaken i hemmet handlade om rock så har många elever ändå fortsatt att spela klassiska instrument och i orkestern och på instrumentallektioner spelas mycket ur den klassiska repertoaren. Enligt kan som sagt Brändström och Wiklund (1995) förklara med att just dessa elever är mer vana vid klassisk musik hemifrån trots att det ändå kanske spelas mest rock.

Våra frågor har rört sig runt de tre olika teman som vi presenterade i resultatet men när vi tolkade intervjuerna såg vi också att det var flera elever som visade på att de hade olika sätt att föra sig i dessa olika miljöer också. Det var olika musikstilar som gäller i hemmet och på kulturskolan. De hade även olika kompisar i skolan, hemmet och på kulturskolan. Vännerna är som sagt viktiga för eleverna och det som beskrevs som en anledning till att de fortsatte spela var ju att de hade så mycket kompisar som de spelade med. Det vi såg var att alla umgicks i olika grupper och många beskrev att det hade några nära vänner men att det även hade små gäng och grupper de umgicks med. Detta var något som inte hade att göra med om de var killar eller tjejer. Alla svarade på liknande sätt.

Imsen säger att barnets närmiljöer är en helhet för dem men vi har sett att de betar sig på olika sätt i de olika närmiljöerna men ändå är de en helhet i en och samma person. Elevernas berättelser om skolan, kulturskolan och hemmet visar att de själva kan vara på olika sätt i de

olika miljöerna. I skolan umgås de med ett kompisgäng, på kulturskolan har de ett annat som de umgås med där. På kulturskolan är det den klassiska musiken som dominerar när de spelar tillsammans. I hemmet umgås de familjen och har kanske grannar eller andra kompisar och där är det en annan musikstil som råder. Något som familjen kanske lyssnar på tillsammans.

En skillnad mellan flickor och pojkar var det här med pojkvänner och flickvänner. Det var något som var viktigt och en stor del av många tjejers liv. De berättade om långdistansförhållanden som tog mycket tid och pojkvännen var en viktig person och förhållandena var seriösa. Hos killarna nämndes det aldrig några flickvänner vilket var lite intressant. Kan det ha att göra med mognad och att de inte var redo för flickvänner eller var de för blyga för att berätta om dem för oss?

6.4.5 Mångfald

När vi hade börjat med intervjuerna såg vi att det inte var så stor mångfald av olika bakgrund och uppväxtmiljöer hos eleverna. Som vi berättat tidigare kom de flesta elever från relativt välbärgade familjer som hade hus och bra jobb. Det är ändå lite intressant att eleverna hade väldigt lika hemförhållanden. Ingen var särskilt olika någon annan. Vi insåg snabbt att detta var en rik kommun. Detta resultat blev mer tydligt också när vi tog fram fakta om kommunen då siffrorna visade tydligt att detta var kommun med få arbetslösa och få fattiga familjer. Det var även få lägenhetsboende, endast 7,2 % av alla hushåll i kommunen var lägenheter. Så de intervjuade hade inga direkt ekonomiskt problematiska hemmiljöer snarare tvärtom. Det fanns inga nysvenskar bland de intervjuade. Endast en pojke var adopterad och det gav oss inte så stor kulturell mångfald i bemärkelsen av människor från olika länder eller stor kulturell skillnad i bakgrund i vår studie. Vi tycker att vi kan se en liten tendens av att vi lever i ett väldigt segregerat samhälle. Ska inte kulturskolan vara till för alla och varför är det inte fler nysvenskar som spelar i kulturskolan? Det bodde inte så mycket nysvenskar i kommunen men man kanske ska se över kulturskolans verksamhet så att den lockar till sig människor från fler kulturer?

6.6 Slutord

Vi har nu använt oss utav Bourdieus habitusbegrepp när vi har studerat eleverna. Vi har alltså frågat dem om deras hem, sociala miljö och uppfattningar om livet och har på så vis närmast oss eleverna som vi intervjuat på olika sätt och från olika håll. Av det vi sett och hört har vi har vi ändå fått känslan av att de flesta av dessa elever mår mycket bra och går en strålande framtid till mötes som professionella musiker eller som glada amatörer.

Efter intervjuerna fick vi frågan utav en elev om att få läsa vårt arbete när det var klart. Vi sa att det skulle gå bra om de nu var intresserade. Jan Trost (1993) har tagit upp den frågan i sin bok och han rekommenderar att man inte självmant tar upp det utav olika anledningar.

Rapporten kan vara skriven på ett sådant språk som kan vara svårbegripligt för den intervjuade och det kan ta lång tid innan rapporten är klar. Man kanske flyttar och det kan till och med glömmas bort och så har man lovat något som man inte kan hålla. Men kommer frågan upp kan det vara bra att vara förberedd på den. Det var inte vi men vi kan nog ändå se till att tjejen som frågade kan få ett exemplar.

Som några avslutande ord vill vi bara tillägga en kommentar som vi fick utav en tjej som gör oss varma i våra hjärtan. Alla har vi våra drömmar och mål och hennes dröm med fiolspelet var detta:

Det är väl att stå och spela för kronprinsessan Viktoria när hon fyller år. För vi var där när hon fyllde 25 och då var det flera stycken jätteduktiga som var där. Så det är väl min dröm i så fall. (Tjej, 14 år)

6.7 Vidare forskning

I unga stilar och uttrycksformer (1 993:292) skriver Filipson och Nordberg att en ungdom 16-24 år lyssnar på fyra timmar musik per dag. Denna bok är skriven i början på 90-talet så om man ser på det utbudet av musik i mobiler, datorer och mp3-spelare som finns idag så undrar vi hur det ser ut med de fyra timmarna idag? Under våra intervjuer fick vi inte fram någon exakt siffra på hur länge eleverna lyssnade på musik per dag så det är svårt att säga något om det tyvärr för det hade varit intressant att jämföra dagens musiklyssnade med hur det såg ut på 90-talet. Det skulle också vara intressant att få göra mer djupgående intervjuer med fler elever och på fler kulturskolor för att eventuellt kunna se vilka elever kulturskolan når ut till. Vi vill att alla människor från olika kulturer, med olika sociala bakgrunder och med olika nivå av kulturellt kapital skall kunna ta del av kulturskolans verksamhet.

7. Referenser

Bennett, A. (2001) *Cultures of popular music*. Great Brittain: Biddles Ltd, King's Lynn, Norfolk.

Bourdieu, P. citerat ur Brändström, S., Wiklund, C. (1995). *Två Musikpedagogiska Fält – En Studie on kommunal musikskola och musiklärarutbildning*. Umeå: Pedagogiska Institutionen, Umeå Universitet.

Bronfenbrenner, U. citerat ur Imsen, G. (1992). *Elevens Värld – Introduktion i pedagogisk psykologi*. Lund: Studentlitteratur.

Brändström, S., Wiklund, C. (1995). *Två Musikpedagogiska Fält – En Studie on kommunal musikskola och musiklärarutbildning*. Umeå: Pedagogiska Institutionen, Umeå Universitet.

Carlsson, J. (2003). *En studie av ungdomars tankar och upplevelser kring en kommunal musikskola - en fallstudie av Mörbylånga musikskola*. Örebro: D-uppsats i musikpedagogik, Musikhögskolan Örebro Universitet.

Fornäs, J., Boethius, Cwejman, S. (1990). *Metodfrågor i ungdomskultur forskningen*. Stockholm/Stenhag: Brutus Östlings Bokförlag Symposion AB.

Fornäs, J., Boethius, U., Ganetz, H., Reimer, B. (1993). *Unga stilar och uttrycksformer*. Stockholm/Stenhag: Brutus Östlings Bokförlag Symposion AB.

Fornäs, J., Boethius, U., Ganetz, Forsman, M., H., Reimer, B. (1994). *Ungdomskultur i Sverige*. Stockholm/Stenhag: Brutus Östlings Bokförlag Symposion AB.

Gaal, Z. Lorentzon, A. Keczan, G. Samuelsson, T. (1982) *Varför slutar eleverna i den kommunala musikskolan?* Göteborg: C-uppsats, Musikvetenskapliga institutionen.

Imsen, G. (1992). *Elevens Värld – Introduktion i pedagogisk psykologi*. Lund: Studentlitteratur.

Irving, D. citerat ur Schenck, R (2000). *Spelrum*. Göteborg: En metodikbok för sång- och instrumentalpedagoger.

Johansson, T. Fornäs, J., Boethius, U., Ganetz, Forsman, M., H., Reimer, B. (1994). *Ungdomskultur i Sverige*. Stockholm/Stenhag: Brutus Östlings Bokförlag Symposion AB.

Kvale, S. (1997) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Lindberg, U. Artikel ur Fornäs, J., Boethius, U., Ganetz, Forsman, M., H., Reimer, B. (1994). *Ungdomskultur i Sverige*. Stockholm/Stenhag: Brutus Östlings Bokförlag Symposion AB.

Reimer, B. Artikel ur Fornäs, J., Boethius, U., Ganetz, H., Reimer, B. (1993). *Unga stilar och uttrycksformer*. Stockholm/Stenhag: Brutus Östlings Bokförlag Symposion AB

Rostvall, A-L., West, T (1998). *Handlingsutrymme - om utvecklingsarbete i*

musikundervisning. Stockholm: KMH Förlaget.

Schenck, R (2000). *Spelrum*. Göteborg: En metodikbok för sång- och instrumentalpedagoger.

Säljö, R. (2002) *Lärande i praktiken*. Stockholm: Bokförlaget Prisma.

Trost, J. (1993). *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.

Internetadresser:

Vi har hämtat information från följande Internetadress men inte citerat något från den.

2008-01-28

<http://www.orebro.se/kulturochfritid/kulturskolanorebrokulturskola/merinformation/kulturskolan50arsaborjadedet.4.10f1ec7f110cf0d553e800035816.html>

Enkätsvaren finns hos författarna.

Bilaga 1

Intervjufrågorna (i enkätform)

Ålder?

Vad spelar du för instrument? Har du fler aktiviteter på kulturskolan?

Hur många år har du spelat ditt/dina instrument?

Varför spelar du ditt/dina instrument?

Ungefär hur mycket tid/övningstid lägger du ner på ditt instrument under en vecka?

Vad tycker du om dina kulturskollärare?

Spelar du i orkester?

Hur tycker du att det är att ha uppspel och konserter?

Går du på andra konserter?

Vad lyssnar du på för musik hemma?

Har du något mål eller en dröm som du vill uppnå med ditt spelande?

Kan du nämna något som är bra med kulturskolan och något du skulle vilja ändra på?

Har du någon annan fritidsaktivitet? Hur mycket tid lägger du ner på den/dessa?

Vad tycker du mer om att göra på fritiden?

Spelar du med andra på fritiden?

Tycker du att din medverkar i kulturskolan har påverkat dig i vanliga skolan eller på andra områden? Till exempel känner du att uppspelen/konserterna har gett dig något?

Hur går det för dig i skolan?

Hur upplever du stress?

Hur ser din vänskapskrets ut?

Är du född i Sverige?

Vart och hur bor du?

Hur många är ni i din familj?

Vad jobbar din/dina förälder/föräldrar med?

Spelar någon mer i din familj något instrument?